

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Hyvinvointiraportti 2024

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

[paijatha.fi](https://www.paijatha.fi)

Sisällysluettelo

OSA 1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Päijät-Hämeessä	3
1. Johdanto	4
2. Hyvinvointikäsitys	5
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön yksikön toimintaa 2024	6
4. Toimenpiteitä Hyte-neuvotteluissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi 2024	8

OSA 2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnissa, hyvinvointialueella ja järjestötoiminnassa	14
Kuntakortit	15
Asikkala	16
Hartola	18
Heinola	20
Hollola	22
Iitti	24
Kärkölä	26
Lahti	28
Orimattila	30
Padasjoki	32
Sysmä	34

Toimialakortit	36
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	37
Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus	43
Perhe- ja sosiaalipalvelut	48
Pelastustoimen palvelut	55
Järjestökortti	57
Yhteenveto	60

OSA 1

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Päijät-Hämeessä

1. Johdanto

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kolmas hyvinvointiraportti on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 7 §:n mukainen raportti alueen asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Päijät-Hämeeseen on laadittu alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2021–2025, ja se on ohjannut myös hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (hyte-työtä). Hyvinvointiraportti annetaan valtuustolle vuosittain ja laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa. Vuonna 2025 Päijät-Hämeen hyvinvointialueella laaditaan nämä molemmat.

Vuoden 2024 aikana Päijät-Hämeessä hyväksyttiin yhteinen hyvinvointikäsitys. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on määritelty (HE241/2020, 2.4.3.9) yksilöön, perheisiin, yhteisöihin, väestöön, elinoloihin ja elinympäristöön sekä palvelujen järjestämiseen kohdentuvaksi toiminnaksi, jonka avulla parannetaan väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä vähennetään näihin liittyviä eroja väestöryhmien välillä. Lisäksi ehkäistään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja muita sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä parannetaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyä ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja turvallisuutta.

Hyvinvointiraportti sisältää tilannekuvan vuodelta 2024, joka oli hyvinvointialueen toinen toimintavuosi.

Hyvinvointialueen näkökulmasta vuotta on kuvattu yhteistyön ja uudistumisen vuodeksi. Hyte-kerroin on valtion taloudellinen kannustin kunnille ja hyvinvointialueille. Vuoden aikana panostettiin työskentelyyn, jossa monialaisessa yhteistyössä avattiin hyvinvointialueiden ja kuntien hyte-kerroinindikaattoreita ja rakennettiin poikkihallinnollista työskentelyä niiden ympärille. Elokuussa järjestetyssä hyte-neuvotteluissa luotiin yhteiset alueelliset painopisteet vuodelle 2025.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hyte-työ on rakentunut suunnitelmalliseksi, koordinoituksi, tavoitteelliseksi ja vaikuttavuuteen tähtääväksi toiminnaksi. Toiminnassa on rakenteita niin kuntien kanssa tehtävään yhteistyöhön, hyte-työhön hyvinvointialueen sisällä kuin hyvinvointialueiden kesken tapahtuvaan kehittämistyöhön. Alueen asukkaiden hyvinvointia haastoivat raportin kuvaamana vuonna edelleen maailmanpoliittiset turvallisuuskysymykset, kuten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, sekä luontoon ja ympäristöön liittyvät huolet ja taloudelliset huolet.

Tämä hyvinvointiraportti on rajattu sisältämään lakisäateisten hyte-neuvottelujen tavoitteiden toteutumisen kuvauksen ja toimenpiteet niiden edistämiseksi alueen kunnissa, kuntien nostamat ilon- ja huolenaiheet asukkaiden hyvinvoinnissa ja hyte-työskentelyssä, kuntakortit muutamista keskeisistä indikaattoreista, hyvinvointialueen toimialojen hyte-tavoitteiden toteutu-

misen raportoinnin sekä tietoa yhdistystoiminnan piirissä tapahtuneesta hyte-työstä. Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa kuvaava tieto, hyte-kärkien tavoitteiden toteutuminen ja hyvinvointisuunnitelmiin liittyvien teemakohtaisten erillis-suunnitelmien raportointi tapahtuu keväällä 2025 laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä. Hyvinvointiraportti on tarkoitettu erityisesti hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle tukemaan sen toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaavana toimielimenä, sekä aluehallitukselle ja -valtuustolle ja muille hyvinvointialueen toimielimille ja toimialoille hyvinvointialueen toiminnan suunnittelun tueksi. Raportin toivotaan myös palvelevan alueen kuntia ja järjestöjä niiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.

Hyvinvointiraportin tiedot on koottu useista eri lähteistä. Kuntakortit on koottu hyvinvointikoordinaattoreilta ja eri indikaattoripankeista tammi-helmikuussa 2025. Toimialakorttien tiedot on saatu pääosin toimialojen yhdyshenkilöiltä helmikuussa 2025. Järjestökortin tiedot on koonnut järjestökoordinaattori yhdessä järjestöneuvottelukunnan kanssa. Hyvinvointiraportin kokoamisesta ja kirjoittamisesta on vastannut hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön asiantuntijayksikkö, vastuuhenkilönä hyvinvointikoordinaattori Kirsi Mäkilä, jolle voi osoittaa raporttiin liittyvät kysymykset: kirsi.makila@paijatha.fi.

2. Hyvinvointikäsitys

Hyvinvoinnilla tarkoitetaan mahdollisuuksia olla, omistaa, osallistua, vaikuttaa, olla yhteydessä sekä toimia terveellisessä ja turvallisessa ympäristössä. Mahdollisuudet syntyvät yksilöiden ja yhteisöjen tarpeiden täyttymisen kannalta riittävästä resursseista ja toimintakyvystä.

Yksilön hyvinvointi muodostuu ympäristön, terveyden, turvallisuuden, aineellisen elintason, sosiaalisten suhteiden, koulutuksen, henkilökohtaisen toiminnan ja työn sekä vaikutusmahdollisuuksien kokonaisuudesta.

Kokemus hyvinvoinnista muuttuu ja siihen vaikuttavat asiat saavat erilaisia painoarvoja elämän eri vaiheissa. Hyvinvointia ja terveyttä kaventavat riskitekijät ja vahvistavat suojatekijät vaikuttavat yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan tekemiin hyvinvointivalintoihin.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat hyvinvoinnin edistämisen keskeisiä arvoja.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön yksikön toimintaa 2024

Asiantuntijayksikön toiminta ja ajankohtaisen ilmiön esittely

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijayksikön toiminta jatkui vuonna 2024 toimitasuunnitelman mukaisesti. Yhdyspintaneuvottelukunta käsitteli vuoden aikana seitsemää yhdyspintaa. Yhdyspintatyön kansalliseen kehittämissyhteistyöhön ja alueiden väliseen yhteistyöhön osallistuttiin. Alueellinen yhdyspintaseminaari järjestettiin 7.11.2024. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) laadittiin järjestöavustuksien myöntämisestä. Vuosittaiset hyte-neuvottelut järjestettiin 29.8.2024. Yhteistyö järjestöjen kanssa jatkui ja järjestöavustukset myönnettiin tammi-kuussa. Ruoka-apuhanke toteutettiin.

Vuoden 2023 hyvinvointiraportti valmistui. Hyte-tietojohtamisen kokonaisuutta kehitettiin määrittelemällä hyte-tiedon arvonluontia, tekemällä hyte-työpöydän käyttö-

tapauskuvaukset ja hallintamalli sekä hyte-dashboardeja. Aloitettiin hankinnan kilpailutuksen valmistelu työpöydän vaatimusmäärittelyn ja tavoitearkkitehtuurin osalta.

Ehkäisevässä työssä kehitettiin ilmiötiedon keräämisen sisältöjä. Avattiin Ehkäisevän työn edelläkävijä-verkkokoulutus sekä tuettiin Audit-C-toiminnan kehittämistä ja toimeenpanoa sekä ikääntyneiden kokeman lähisuuhdeväkivallan tunnistamista ja puheeksiottoa. Tutkija-tohtoriyhteistyö käynnistyi Itä-Suomen yliopiston kanssa. Ehkäisevän työ koordinaatioryhmä tutki ehkäisevän työn vaikuttavuuden johtamista kunnissa tehtävässä ehkäisevässä työssä. Kuntien ehkäisevän työn- ja hyvinvointikoordinaattoreiden tukea jatkettiin. Julkaistiin raportti vuonna 2023 toteutetusta ilmiöpöytätyöskentelystä ja järjestettiin ikääntyvien yksinäisyyttä käsitellyt ilmiöpöytä.

StopDia ja Tulppa -toimintamallit otettiin uudelleen käyttöön ja käynnistettiin uniterveyden tukemisen toimintamalli sekä uniohjausryhmät. Kierrettiin alueen

kunnat Ikäänny ja voi hyvin -tapahtumissa, aiheina uni, ravitsemus, T2D-riskin tunnistus, kaatumisten ehkäisy ja luustoterveys. Tyypin 2 diabeteksen riskintunnistaminen aloitettiin apteekkien ja muiden yhteistyössä ja riskitesti sekä terveystarkastuslomake liitettiin Päijät-Sote sovellukseen. Yhteistyötä liikuntaneuvonnan toteuttamisessa jatkettiin. Luustoterveyden edistämiseksi ammattilaisille tarjottiin koulutusta ja verkostotapaaminen. Arkeen voimaa -toimintaa jatkettiin. IKINÄ-toiminnassa koulutettiin uusia avainosaajia. Talotsemppareita koulutettiin ja Kotikulmilla-ryhmätoimintaa käynnistettiin.

Hyte-kerroinindikaattoreita työstettiin ilmiölähtöisesti neljässä työpajassa. Indikaattorien ympärille muodostettiin vastuuhenkilörakenne ja teemakohtaiset seurantaryhmät. Hyte-aamukahveja järjestettiin, aiheina mm. ravitsemus, haavoittuvassa tilanteessa elävät ja sosiaalinen tieto, planetaarinen hyvinvointi ja kestävä kehitys.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön asiantuntijayksikkö nostaa tässä raportissa yhteis-

työssä ehkäisevän työn asiantuntijaryhmän kanssa ajan-kohtaisena ilmiönä esille taloudellisen turvan keskeisenä tekijänä ihmisten hyvinvoinnille. Taloudellinen turva tuo mielenrauhaa, vähentää stressiä ja ahdistusta, ja antaa mahdollisuuden keskittyä elämän muihin tärkeisiin asioihin. Se mahdollistaa tulevaisuuden suunnittelun, tarjoaa vapauden tehdä omien arvojen mukaisia valintoja ja antaa tunteen oman elämän hallinnasta.

Alueellamme esiintyvät ilmiöt liittyen mielen terveyteen, päihteidenkäyttöön, lähisuhdeväkivaltaan ja pelaamiseen ovat pysyneet melko muuttumattomina, mutta ihmisten kasvaneet taloushuolet ovat herättäneet suurta huolta ammattilaisten keskuudessa näiden ilmiöiden vaikeutumisesta. Monet ihmiset ovat joutuneet häädetyiksi kodeistaan, eikä rahat riitä kunnolla muihinkaan perustarpeisiin, edes ruokaan.

Kun ihminen menettää taloudellisen turvan, seuraukset voivat olla laaja-alaisia ja vakavia. Perheissä taloudellinen turvattomuus voi johtaa moniin ongelmiin. Vanhempien stressi ja huoli toimeentulosta voivat viedä huomion ja energian pois lasten ja nuorten tarpeista ja perhesuhteet kiristyvät lisäten väkivallan riskiä. Taloudellisia ongelmia saatetaan pyrkiä ratkaisemaan pelaamisella pikavoittojen toivossa, mikä voi suistaa entistä hankalampiin ongelmiin ja erilaisiin riippuvuuksiin. Taloudellinen turvattomuus lisää kaiken ikäisten yksinäisyyttä, syrjäytymistä, näköalattomuutta ja toivottomuutta tulevaisuudesta. Epävarmoina aikoina on erityisen tärkeää vahvistaa perhesuhteita ja löytää yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä iloa läheisistä ihmissuhteista. Kun perheet voivat hyvin, jokainen perheenjäsen voi paremmin. Tämä luo vahvempia, kestävämpiä ja hyvinvoivia yhteisöjä, joissa jokainen tuntee olevansa osa jotain suurempaa ja merkityksellistä.

4. Toimenpiteitä Hyte-neuvotteluissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi 2024

Panostukset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilan parantamiseen

Hyvintialueen, kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden on ollut mahdollista työskennellä monilaisesti lapsen, nuoren ja perheen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yksinäisyyttä ja kiusaamista on ehkäisty monialaisessa yhteistyössä yksilö- ja ryhmätoimintana, hyvinvointi-, tunne- ja vuorovaikutustuntien avulla, kuten Kiva-koulu- ja Kompassi- ja muilla opiskeluhuollollisilla tunneilla sekä kouluun kiinnittymisen toimintana ja poissaoloihin puuttumisen malleina. Ilmiöihin lasten ja nuorten kokemasta seksuaalisesta häirinnästä ja huolta pitävän aikuisen taholta tulleesta fyysisestä väkivallasta on tartuttu mm. some-kampanjan avulla. Työn sisältönä ovat olleet mm. lasten ja nuorten omien rajojen tunnistaminen ja toimiminen häirintätilanteissa. Some-turva-palvelun käyttöä on laajennettu ja yhteistyötä on tehty asiantuntijoiden ja poliisin kanssa. Myös alaikäisten päihteiden käytön ehkäisyyn on panostettu, mm. vape- ja nikotiinipussikampanjat koululaisille ja tiedotteet koteihin.

Osallisuuden kokemusta ja joukkoon kuulumisen tunnetta on lasten ja nuorten arjessa vahvistettu useiden eri tahojen järjestämän toiminnan avulla, kuten vertaisryhmissä, kerhoissa ja ryhmäytymispäivissä sekä Lions Quest

-ohjelman, Kamu-toiminnan, Skidialogien ja Junnu-ministeriön kautta.

Vanhemmuutta on tuettu perinteisten vanhempainiltojen ja toiminnallisten perheiden iltojen sekä kohtauspaikkatoiminnan kehittämisen ja vertaistuen mahdollistamisen kautta. Aikuisten läsnäoloa on lisätty lasten ja nuorten arjessa. Perheille on ollut tarjolla myös matalan kynnyksen perheohjausta. Kuntalaisille on järjestetty tilaisuuksia aiheista.

Kehittämiskohteita ovat olleet lisäksi mm. kulttuurihyvinvoinnin edistäminen, kouluruokailun kehittäminen, Ohjaamo-palvelun ja nuorten tiimin kehittäminen sekä nuorisoriikollisuuden ja väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja vähentäminen. Uusia nuorisotiloihin liittyviä ratkaisuja on kehitetty avaamalla uusia tiloja ja muuttamalla aukioloaikoja aukeamaan heti koulujen päättymisen jälkeen. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret ovat saaneet tukea kotoutumiseen, koulunkäyntiin ja harrastamiseen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on vuoden 2024 talousarvioon valittu ilmiöpohjaisen ja osallistuvan budjetoinnin pilotin ilmiöksi lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen. Ilmiöpohjaisella budjetoinnilla on edistetty alaikäisten mielenterveyspalvelujen kehittämistyötä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon vahvistamisella

on edistetty terveystarkastustoiminnan toteuttamista. Alaikäisten psykiatrialla on käynnistetty terapiahoitojonojen lyhentäminen sekä henkilöstön koulutukset traumalyhytterapiasta ja vakauttavasta pari- ja perheterapiasta. Avosairaanhoidossa on suunniteltu Lapset puheeksi -koulutuksia ja ravitsemusyksikön kanssa yhteistyömallia ja toimintatapaa varhaisten syömispuhmien toteamiseksi ja tuen antamiseksi. Kuntoutuksessa on mallinnettu psykofyysistä fysioterapiaa. Sopimuspalokuntien nuorisotoiminnan nykytilaa on selvitetty kyselyllä. Nuorisovaltuusto on toteuttanut nuorille suunnatun MoodFest-tapahtuman Lahden kauppatorilla.

Panostaminen liikkumisen edistämiseen eri ikäryhmissä

Päijät-Hämeen kunnissa on edistetty asukkaiden liikkumista panostamalla kattavaan liikuntapaikkaverkostoon sekä tarjoamalla maksuttomia tai edullisia liikuntatiloja erityisesti ikäihmisille ja lapsille. Erityisryhmien ja ikäihmisten tarpeita on huomioitu liikuntapaikkojen ja -tilojen kunnostamisissa panostamalla liikuntaolosuhteiden esteettömyyteen. Ympäristön turvallisuustekijöiden periaatteita on vahvistettu yleisesti sekä sisä- että ulkotiloissa.

Asukkaita on ohjattu säännölliseen arkiliikuntaan, matalan kynnyksen liikuntaryhmiin ja liikuntapalveluihin. Mm. Liikkuva koulu- ja Harrastamisen Suomen malli -toiminta ovat edistäneet laajasti lasten ja nuorten liikkumista. Työikäisten liikuntaa on tuettu mm. Kunnossa kaiken ikää -ohjelman avulla. Liikuntaneuvontaa on toteutettu kaikissa alueen kunnissa yhteistyössä hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa. Vuoden aikana on kehitetty lasten, nuorten ja perheiden liikuntaneuvonnan toimintamallia ja kirjaamiskäytäntöjä. Hyvinvointialueen järjestöavustuksella on tuettu liikuntaneuvonnan kehittämistä. Ikääntyneiden virikkeellisyyttä ja liikkeellelähtöä on edistänyt monipuolinen tapahtuma- ja toimintatarjonta, kuten liikuntaryhmät, kuntosalit, kuljetusjärjestelyt, ikääntyneiden kulttuuripolkutoiminta, päivätoiminta, retket, teemapäivät ja tapahtumat. Liikkumisen turvallisuuteen on panostettu tarjoamalla kaatumisten ehkäisyyn ja toimintakyvyn ylläpitoon liittyvää tietoa ja tukea sekä kenkien liukuuste-etuuksia eri muodoissa.

Toiminnan kehittämisessä on hyödynnetty hyvinvointiteknologiaa edistäviä hankkeita sekä tutkimusryhmien

ja opiskelijoiden hyvinvointitoimenpiteitä ja tutkimuksia. Hankerahoituksella on mahdollistettu mm. lapsille ja nuorille liikkumisen tehostettua ohjausta (koulujen personal trainer -toimintaa) ja maksuttomia harrastusmahdollisuuksia.

Panostaminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyön prosesseihin ja rakenteisiin

Hyvinvointijohtaminen ja koordinaatio

Hyvinvointijohtamista ja raportointia on kehitetty. Hyte-toiminnalle on kuvattu mm. toimintaan ja tiedottamiseen liittyviä vuosikelloja. Osallistuva budjetointi on vahvistunut osana kuntien toimintaa, ja budjetoinnin kohteilla on ollut yhteys asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Maakunnallinen LAPE-työ (Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisen yhteistyörakenne) on jatkunut yhteistyössä kuntien, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Hyvinvointialueen lapsiperhepalvelut on toteuttanut kuntakohtaisen kierroksen kuntien LAPE-ryhmiin, yhteistyössä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön yksikön kanssa.

Toimintaa ovat ohjanneet erilaiset suunnitelmat, kuten epäasialliseen käytökseen ja kiusaamisen ehkäisyyn suunnitelma.

Palvelujen uudistaminen

Kunnat ovat panostaneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen vaihtelevin henkilöstöresurssein. Erilaisilla tehtävänimikkeillä, kuten varhaisen tuen asiantuntija,

perheohjaaja, perhekoordinaattori, perhekoutsi, senioriohjaaja ja ikäihmisten hyvinvointiohjaaja, ovat antaneet asukkaille sekä ryhmä-, että yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa erilaisissa elämänvaiheissa ja -tilanteissa. Toimintaan on laadittu prosessikuvauksia ja toimintamalleja, esim. koulu- ja katusovittelun mallit.

Alaikäisten mielenterveyspalvelujen kehittämistyö on jatkunut yhteistyössä alaikäisten psykiatrian kanssa.

Erilaiset teemat ja kampanjat, palvelutietovarantopäivitykset, omaperhe.fi -sivuston rakentaminen sekä erilaiset verkkosivu-uudistukset ovat olleet merkittävä osa vuonna 2024 tapahtunutta tiedottamista ja viestintää.

Ammatillinen osaaminen

Ammattilaisten osaamista on vahvistettu esim. LAPE-toiminnan, ehkäisevän päihdetyön ja liikkumisen edistämisen teemoissa. Aikuisia on koulutettu kohtaamaan ja auttamaan lapsia kriisien keskellä sekä avustamaan maan viranomaisia erilaisissa kriisi- ja häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Koulutusta on tarjottu myös vammaisten lasten erityistarpeista sekä harvinaisista sairauksista ja niiden tunnistamisesta ja tuesta.

Verkostotyö ja yhteistyö

Verkostoja toiminnassa on runsaasti ja niitä on kartoitettu ja hyödynnetty. Erityisesti osallisuuden ja ikääntyneiden palvelujen yhdyspinnolla olevia verkostoja on kehitetty. Yhteistyötä on kehitetty myös terveysliikunta-koordinaattoreiden ja järjestöjen välillä, vaikuttamistoimielinten kesken sekä hyvinvointialueen hyte-lautakunnan ja kuntien ao. lautakuntien välillä.

Järjestöyhteistyötä on kehitetty ja avustuskäytäntöjä uudistettu. Järjestöyhteistyön toimintamalleja hyvinvointialueella on yhdenmukaistettu.

Tiedolla johtaminen ja seuranta

Indikaattoritietoa on käsitelty ja paikallista hyvinvointitiedon seurantaa kehitetty. Hyvinvointitiedon kokoaminen, jakaminen ja viestintä on ollut toimivaa. Arvioivaa työskentelyä, kuten päätösten vaikutusten ennakoarviointi-prosesseja, on kehitetty. Hyte-kerrointyöskentely on ollut osallistavaa ja tuotoksena on syntynyt teema-alueet ja poikkihallinnollisia rakenteita kertoimen indikaattorien yhdyspinnoille. Hyvinvointialueella on kehitetty Hyte-työpöytä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiedolla johtamisen ja verkostojen hallinnan työvälineeksi.

Työllisyyden ja kotoutumisen edistäminen

TE25- (julkisten työvoimapalvelujen uudistus) ja kotouttamisen lainsäädäntöuudistuksiin sekä uusien hallinnollisten rakenteiden käynnistämiseen on panostettu paljon vuonna 2024. TYM- laki (työllisyyden monialainen edistäminen) edellyttää mm. nuorille aikuisille suunnattuja Ohjaamo-palveluita laajennettaviksi. Samoin maahanmuuttajien tuen prosesseja toimijoiden kesken ja yhteistyörakenteita on vahvistettu kotouttamislainsäädännön mukaisesti. Nämä näyttäytyvät varhaiskasvatuksen tai koulun alkaessa tarjottavana tukena, harrastusten etsimisenä ja asumiseen ja elämiseen liittyvien arkisten asioiden sujumisena.

Panostaminen tavoitteiden asettamiseen ja toteutumisen seurantaan

Tavoitteiden asettaminen

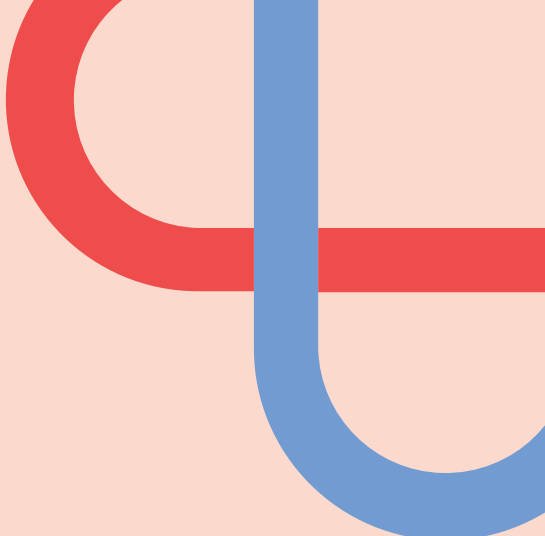
Hyte-kärjet ja niiden tavoitteet sekä Hyte-neuvotteluissa sovitut painopisteet ovat ohjanneet toimintaa alueella, sillä ne on huomioitu alueellisissa hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025, teemakohtaisissa erillissuunnitelmissa sekä kuntakohtaisissa suunnitelmissa.

Toteutumisen seuranta, hyöty ja vaikuttavuus

Tietoa asetettujen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan merkityksestä asukkaille on koottu kunnissa erilaisissa tilaisuuksissa, kuulemisina, palautteina ja kyselyjen avulla. Kyselyjä on kohdennettu lapsille, nuorille, lapsiperheille ja ikäihmisten, kuten hyvinvointikyselyt, kiusaamiskyselyt, minuuttikyselyt, kyselyt lapsiparlamentille ja nuorisovaltuustolle, ikäihmisten hyvinvointikysely, sekä oppilaskohtainen kuuleminen osana Mitä kuuluu? -kyselyjä. Myös vaikuttamistoimielimiä on kuultu. Tulosten pohjalta on tehty toimenpide-ehdotuksia mm. kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

Hyvinvointialueen toimialat ovat asettaneet toimintaan omia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteitaan. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on tehty toimialoilla ja raportointi on koottu yhdyshenkilöiden kautta. Tavoitteiden toteutumista on arvioitu erilaisissa raporteissa, osavuosi-katsauksissa, hyvinvointikertomustyössä sekä toimielintyöskentelyssä. Myös kuntien hyvinvointityöryhmissä on käyty arvioivaa keskustelua. Tavoitteiden toteutumisen seuranta on ollut osa laajempaa arviointityökokonaisuutta, johon on liittynyt läheisesti myös päätösten vaikutusten ennakoarviointityöskentelyn kehittäminen alueella.

OSA 2

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnissa, hyvinvointialueella ja järjestötoiminnassa

Kuntakortit

Asikkala

Asukasluku (10/2024)

7 869

7 983 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

16,6 %

16,4 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

16,8 %

16,3 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

92,4

90,9 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

95,4 %

95,2 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

71,3 %

76,3 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

284

316 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

11,2 %

11,8 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

27

30 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

95

70 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **28,0%**

24,3 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **50,0%**

58,3 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

29

39 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

246

261 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

19,6

19,0 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Asikkala

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä

- Hyvä verkostoyhteistyö - mahdollistaa erilaisia tapahtumia ja toimintoja
- Varhaisen tuen verkoston pilotointi Asikkalassa (ikäntyneet)
- Järjestöt tuottavat paljon toimintaa

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Kävijämäärät Olossa (ikäntyneet) ja Ilossa (lapsiperheet) lisääntyneet
- Nuokun toiminnassa uusia nuoria

Ilonaiheita erityisesti kestävästä hyvinvoinnista ja elämäntavan näkökulmasta?

- Vaikuttamistoimielinten aktiivisuus
- Verkostojen toiminta

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Kuntatalous ja sen vaikutus
- Haja-asutusalueiden asukkaiden tavoittaminen

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Kuntalaisten taloudellisen tilanteen huononeminen
- Mielen terveyden haasteet kaikissa ikäryhmissä ja syrjäytyminen
- Fyysisen toimintakyvyn ylläpitäminen kaikissa ikäryhmissä

Huolenaiheita erityisesti kestävästä hyvinvoinnista ja elämäntavan näkökulmasta?

- Osallisuuden ja osallistumisen väheneminen
- Kansalaisaktiivisuuden muutos, pitkäjänteisyyden väheneminen
- Talous

Kehittämistyötä 2024

- MOVE-prosessi
- Liikkuva Asikkala App

Hartola

Asukasluku (10/2024)

2 503

2 548 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

10,9 %

10,7 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

21,3 %

20,5 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

112,0

104,8 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

92,7 %

94,5 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

72,2 %

73,5 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

90

51 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

13,8 %

13,5 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

—

6 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

50

38 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **73,7 %**

83,3 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **— %**

— % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

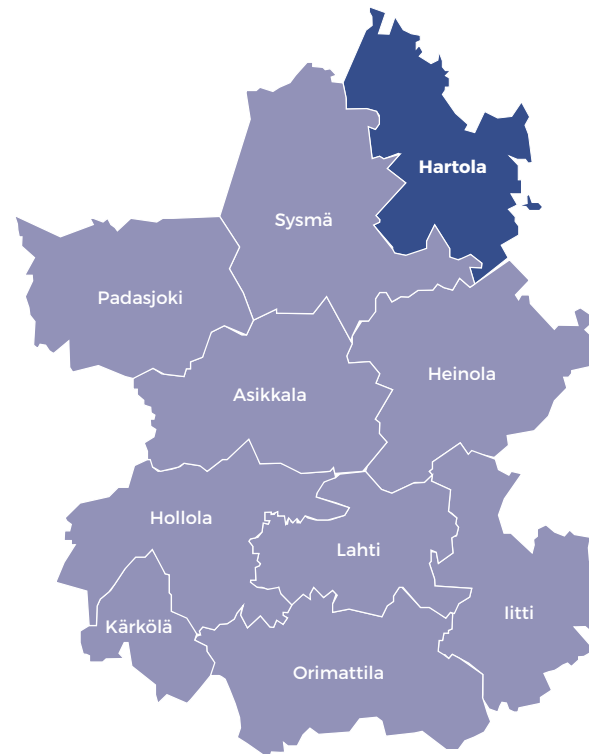
15

10 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

394

374 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

19,0

19,2 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Liikunta- ja virkistyspaikkojen kehittäminen ja monipuolistaminen
- Tiivis ja aktiivinen yhteistyö 3. sektorin kanssa
- Liukuesteitä jaettu ikäihmisille, ja kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja vähemmän kuin edeltävänä kuutena vuonna

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Kuntalaisten mielen hyvinvoinnin tila kehittynyt hyvään suuntaan
- Lapsiperheiden tilanne kohentunut eri indikaattorien perusteella

Ilonaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Ilmastosuunnitelman laatiminen ja asukasraati kestävien elämäntapojen teemalla.
- Ravitsemussuositusten päivittämisestä juteltu ruokaraadissa

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Resurssien vähäisyys (talous, tekijät)
- Palveluiden saatavuus tulevaisuudessa

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Taloudelliset haasteet
- Käyttäytymisen ja keskittymisen haasteet osalla lapsista ja nuorista
- Kouluikäisten lasten vanhempien osallistumattomuus

Huolenaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Asenteet ja ennakkoluulot, tiedon ja ymmärryksen puute
- Resurssien vähäisyys, esim. asiointi- ja palveluliikenteestä luopuminen

Kehittämistyötä 2024

- Raatitoiminta uutena osallisuuden toimintamallina ja osallistuva budjetointi ensimmäistä kertaa asukkaille kokonaan avoimena.

Heinola

Asukasluku (10/2024)

17 838

17 990 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

12,8 %

13,1 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

17,9 %

17,2 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

90,0

88,5 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

94,1 %

94,2 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

76,7 %

74,5 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

755

671 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

16,6 %

15,0 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

122

100 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

467

374 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **22,7 %**

36,4% (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **52,6 %**

60,5 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

124

112 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

1 122

937 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

20,1

20,3 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Heinola

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Hytetyön rakenteet ja verkoston tuttuus
- Innovatiivisuus ja sitoutuneisuus
- Hyvinvointitiedon koostaminen yhdessä (toimenpiteet Targetoriin)

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa

- Aktiiviset ikääntyneet
- Alakouluikäisten MOVE tulokset
- OSBU-aktiivisuus, halu vaikuttaa lisääntynyt

Ilonaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta

- Hyvät rakenteet luovat jatkuvuutta
- Verkostotyö ja yhdessä tekeminen (mm. srk ja Jyränkölä yhteistyö)
- Ohjaamo-toiminnan käynnistyminen

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä

- Heinola joutuu reagoimaan ulkopuolisten tahojen säästöpaineesiin (mm. valtio ja hva).
- Ajantasaista HYTE-tietoa rajallisesti saatavilla.

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa

- Valtakunnalliset ilmiöt (lapsiperheköyhyys, päihteidenkäyttö, jengiytyminen) näkyvät myös Heinolassa.

Huolenaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Organisaatiomuutoksen vuoksi haetaan uusia toimintamalleja.

Kehittämistyö 2024

- Hengästyttävää liikuntaa vähintään 10 minuuttia per liikuntatunti, kirjaus opetussuunnitelmaan
- Ohjaamotoiminnan kehittäminen
- Nuorten äänen kuuleminen, videoinnit
- Osallistava budjetointi

Hollola

Asukasluku (10/2024)

22 834

22 907 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

20,1 %

20,5 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

12,6 %

12,0 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

75,5

74,7 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

94,8 %

94,4 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

71,7 %

75,0 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

822

719 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

8,7 %

8,3 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

95

71 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

295

237 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **50,0%**

41,1 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **37,0%**

25,0 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

92

77 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

423

409 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

18,9

19,9 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Senioriohjaajan palkkauksen myötä "positiivinen pöhinä" ja paljon uusia tapahtumia ja kohtaamisia senioriväen kanssa. Kunnalta tärkeä panostus seniorityöhön.
- Osallisuustyön nousu tärkeäksi osaksi kunnan hyvinvointityötä. Ilonaiheita / onnistumisia vuoden 2024 aikana mm. Erätauko-koulutukset, lapsiparlamentti konseptin kehittäminen sekä osu-pilotti nuorisovaltuuston kanssa.
- Hyvinvointityön suunnitelmien "yhdistämis- / selkiyttämistyö" käynnistyi syksyn aikana ja jatkuu käytäntöön vuoden 2025 aikana. Koen tärkeänä tämän jo pelkästään tiedolla johtamisen näkökulmasta, jotta asiat saataisiin nykyistä selkeämmin hoidettua. Ylipäätään lisääntyneet henkilöresurssit hyte-työn tekemiseen on hyvä asia.

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Uimahallikuljetukset (uimahallin peruskorjauksen vuoksi) Orimattilaan ovat keränneet kiitosta.
- Hollolassa sairastetaan vähemmän kuin yleisesti koko maassa tai maakunnassa (Kelan sairastavuusindeksi).
- Nuorten päihteiden käyttö vähentynyt viimeisen kouluterveyskyselyn mukaan. Positiivinen keskustelu kouluruoasta ja tehdyt toimet sen edistämiseksi on myös ehdoton ilonaihe.

Ilonaiheita erityisesti kestävän hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Hollolan ilmastosuunnitelma 2025-2029.
- Koulujen kestävän liikkumisen suunnitelman edistyminen kohti toteutusta.
- Kestävän kehityksen työ Salpausselkä Geopark työn kautta.

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuuden arviointi esim. panostukset esim. lasten ja nuorten liikkumiseen tai kiusaamiseen ei näy tilastoissa.
- Organisaation sisäinen poikkihallinnollinen yhteistyö.
- Varhaisentuen onnistuminen.

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Lasten ja nuorten pahoinvointi näkyy monissa indikaattoreissa (mielenhyvinvointi, liikkuminen, paino jne..).
- Ikääntyvän väestön osalta tarvittavien palveluiden saatavuus (lähinnä tarvittavat sote-palvelut) huolestut-tavat.
- Yleinen turvattomuuden tunne (yleinen maailmanpolitiikka, terveys, väkivalta, talous, päihteet jne.).

Huolenaiheita erityisesti kestävän hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Yleinen hintatason nousu.
- Ilmastonmuutos.
- Julkisen keskustelun polarisaatio.

Kehittämistyötä 2024

- Osallisuuden (tarkoittaa eri sidosryhmiä) huomioiminen hyvinvointikertomustyössä.
- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma laadittu ja hyväksytty.

litti

Asukasluku (10/2024)

6 437

6 460 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

16,4 %

16,8 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

15,8 %

15,2 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhte, demografinen (31.12.2023)

89,3

87,4 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

93,4 %

93,8 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

58,6 %

68,9 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

193

200 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

12,7 %

10,9 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

36

26 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

112

77 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **34,8%**

34,8 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **37,0%**

25,0 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

36

37 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

111

146 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

18,2

15,7 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Hyte-työstä on muodostunut vähitellen koko kunnan asia.
- Ravitsemusterveyden edistäminen on mennyt isoin harppauksin eteenpäin.
- Liikunta- ja vapaa-ajan olosuhteiden kehittäminen eri-ikäisille kuntalaisille
- Kirjaston peruskorjaus ja kehittäminen – Kuntalaisten “olohuoneeksi”

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Ihmiset ovat löytäneet hyvin ulkoliikuntapaikat – matalan kynnyksen liikunta lisääntynyt paljon
- Nuoret ovat olleet aktiivisesti mukana kehittämässä skeittialuetta – kehitetty ja huomioitu myös ne, jotka eivät liiku yhdistyksissä
- Olosuhteita on kehitetty kuuntelemalla kuntalaisia - osallisuuden lisääminen
- Yhdistysten ja kunnan välistä yhteistyötä kehitetty hankkeen avulla
- litti koetaan turvalliseksi asua

Ilonaiheita erityisesti kestävästä hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Pyöräilyn edistäminen.
- Jätteiden lajittelu “pienestä” pitäen varhaiskasvatuksesta lähtien.
- Kunta on aktiivisesti mukana hankkeissa, jotka ohjaavat kestävästä hyvinvointiin
- Uusiin ja peruskorjattaviin kohteisiin tehdään energiatehokkaita ratkaisuja

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Rajapintatyö kunnan ja HVA:n välillä – esimerkiksi ennaltaehkäisevään etsivään nuorisotyöhön ohjataan HVA:n palveluista henkilöitä, jotka kuuluvat korjaavan palvelun piiriin
- Myös ennaltaehkäisevässä seniorityössä on havaittavissa samaa

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Ikääntymisen tuomat haasteet haja-asutusalueilla
- Isoista kaupungeista “rantautuneet” ilmiöt esim. vapen käyttö

Huolenaiheita erityisesti kestävästä hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- litissä suosittu pyöräilyreitti kulkee kuntakeskuksesta kirkonkylälle kapeaa tietä – pyörätie edistäisi turvallisuutta ja lisäksi uskallusta pyöräilyyn ko. reitillä
- Joukkoliikenteen puute ei mahdollista autoilun vähentämistä

Kehittämistyötä 2024

- Matalan kynnyksen vapaa-ajan olosuhteiden ja palvelujen kehittämistä jatkettu edelleen
- Kouluruokailun asiakkaita kuunnellen kehitetään edelleen ko. palvelua
- Investoinneissa otettu/ otetaan huomioon väestöennusteet, jotta tehdään muunneltavia tiloja oikeaan tarpeeseen

Kärkölä

Asukasluku (10/2024)

4 094

4 134 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

15,7 %

16,1 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

13,8 %

13,3 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

71,8

71,1 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

94,2 %

94,4 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

73,4 %

71,8 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

230

184 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

12,8 %

10,7 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

12

13 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

69

56 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **69,2%**

60,5 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **65,4%**

30,8 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

29

19 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

82

102 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

19,5

19,1 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Yksilöllinen ohjaus ja neuvonta
- Hyte-tilaisuudet kuntalaisille ja toimijoiden aito läsnäolo tilaisuuksissa
- Tiivis ja keskusteleva yhteistyö
- Nuorten palvelut ja se, että kohderyhmä tavoittaa palvelut ja nuorilta ansaittu luottamus.
- Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten huomioiminen palveluissa
- Yhteisöllisen tilan (senioritupa Raita) ylläpitäminen kuntalaisille.

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Päihteiden riskikäytön väheneminen ja raittiiden määrän lisääntyminen nuorten keskuudessa.
- Kuntalaisten osallistuminen yhteisöllisiin tilaisuuksiin

Ilonaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Osallistaminen yhteisölliseen toimintaan
- Päihteiden riskikäytön väheneminen
- Kunnan panostukset vanhemmuuden tukemiseen
- Liikuntahallin korkea käyttöaste

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Kuntalaisten tarvitsemien palveluiden oikea-aikainen saaminen
- Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tavoittaminen

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Yksittäisten palveluiden väheneminen kunnassa
- Lasten, nuorten ja perheiden elintavat (mm. ruokailu- ja liikuntatottumukset, nukkuminen, netin käyttö, mielenhyvinvointi, sähkötupakointi)
- Vanhemmuuden haasteet

Huolenaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Ikääntyneiden ja heikommassa asemassa olevien digi-syrjäytyminen.
- Syrjäytymisvaarassa olevien tavoittaminen

Kehittämistyötä 2024

- Lapsiystävällinen kuntamalli
- Kunnan perheohjaus

Lahti

Asukasluku (10/2024)

121 447

120 715 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

16,9 %

17,2 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

12,5 %

12,0 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

64,4

65,0 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

94,6 %

94,2 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

74,3 %

74,8 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

5 267

4 816 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

15,9 %

14,9 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

1 035

952 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

3 136

2 897 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **35,3%**

43,8 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **41,6%**

38,7 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

947

901 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

2 511

2 207 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

20,0

21,5 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Monialainen hyvinvointityö
- Edistyksellinen nuorisotyö
- Järjestö ja yhdistysyhteistyö

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Lahti on kasvattanut suosiotaan opiskelu- ja yliopistokaupunkina
- Pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt
- Iso osa lahtelaisista voi hyvin

Ilonaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Aikuisten sekä naisten että miesten liikkuminen on lisääntynyt
- Asukkailla on monipuoliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Lahdessa tehdään monialaista hyvinvointityötä ja kaupungissa toimii monialainen Hyvinvoiva Lahti -työryhmä. Miten varmistetaan hyvinvointityön monialainen kehittäminen ja kaupunkitasoinen johtaminen myös organisaatiomuutoksessa ja organisaatiomuutoksen jälkeen.

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Vaikea työllisyystilanne ja toimeentulon haasteet
- Vähäinen osallistuminen, vaikka paljon osallistumisen mahdollisuuksia
- Mielenhyvinvoinnin haasteet ja päihteiden käyttö

Huolenaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta

- Työttömyystaso on edelleenkin korkea
- Globaali turvattomuus (pandemiat, sodat, ilmastonmuutos)

Kehittämistyötä 2024

- Ehkäisevän työn toimenpiteiden vienti varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen entistä vahvemmin
- Nuorisopalveluiden nopea reagointi uusiin ilmiöihin

Orimattila

Asukasluku (10/2024)

15 637

15 691 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

19,3 %

19,6 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

13,0 %

12,1 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

73,3

73,4 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

94,2 %

93,6 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

66,1 %

74,0 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

507

561 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

13,4 %

12,4 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

113

92 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

362

293 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **40,3%**

45,8 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **46,1%**

58,0 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

54

69 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

431

395 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

18,9

16,1 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL, Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Orimattila

Ilon aiheet kunnan hyte-työssä

- Vuoden 2024 observointiaineiston mukaan Orimattilassa tuetun leikin osuus varhaiskasvatuspäivästä on ollut poikkeuksellisen korkea, lähes kaksinkertainen muuhun Suomeen verrattuna. Lasten oppimiselle suotuisia tilanteita havaittiin merkittävästi enemmän kuin muualla Suomessa, ja 60,2 % lasten valvellaoloajasta liittyi oppimiselle otolliseen toimintaan. Myönteisiä emootioita havaittiin myös merkittävästi aiempaa enemmän, mikä väritti varhaiskasvatuspäiviä positiivisesti.
- Senioriohjaajan työmuodon käynnistäminen on ollut merkittävä onnistuminen ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämiseksi. Kokemustiedon mukaan ikääntyneiden osallisuus on lisääntynyt ja yksinäisyys vähentynyt, mikä kertoo kohdennettujen toimien positiivisista vaikutuksista.
- Orimattilan kolmas sektori, eli yhdistykset ja järjestöt, ovat vahvistaneet osallisuuttaan hyvinvointityössä.

Ilon aiheet kuntalaisten hyvinvoinnissa

- Senioriohjaajan työpanos ja 65+-vuotiaille orimattilalaisille suunnatut palvelut ovat edesauttaneet yksinäisyyden tunteen vähenemistä ikääntyneiden keskuudessa.
- Yhdistyksen ja seurat järjestävät laajasti osallisuutta ja hyvinvointia edistävää vapaa-ajan toimintaa.

Ilon aiheet kestävän hyvinvoinnin näkökulmasta

- Orimattilan kaupunki on sitoutunut sosiaalisesti kestäväan kehitykseen, mikä näkyy panostuksissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.
- Kaupunki on hyväksynyt oman ilmastosuunnitelman ja edistää aktiivisesti ilmastokumppanuutta paikallisten yrittäjien kanssa.

Huolenaiheet kunnan hyte-työssä

- Kuntouttavan työpajatoiminnan lakkautus ja korvaavien palvelurakenteiden saatavuus ja saavutettavuus kaupungin sisäisen joukkoliikenteen puuttumisen takia.
- Muutokset kaupungin omassa organisaatiossa ja resurssien kohdentamisessa voivat aiheuttaa haasteita HYTE-työn jatkuvuudelle ja kehittämiselle. On tärkeää varmistaa, että resurssit ovat riittävät ja että organisaatio tukee hyvinvointityön tavoitteita.
- Organisaatiomuutos voi ainakin tilapäisesti vaikeuttaa tiedon siirtymistä ja tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Tämä voi heikentää HYTE-työn suunnittelua ja toteutusta.

Huolenaiheet kuntalaisten hyvinvoinnissa

- Vaikka osallisuutta pyritään edistämään, on olemassa riski, että kaikki kuntalaiset eivät pääse osallistumaan toimintaan. Elinkustannusten, erityisesti ruoan, palvelumaksujen ja polttoaineen hintojen, nousu voi merkittävästi vaikuttaa orimattilalaisten toimeentuloon sekä hyvinvointia edistävien ja ylläpitävien toimintojen, palveluiden ja tapahtumien osallisuuteen ja saavutettavuuteen.
- Lapsiperheköyhyys on haaste koko hyvinvointialueella, mikä saattaa syventää alueellista eriarvoistumista.
- Osalla nuorista aiempaa suurempi riski jäädä ilman ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia palveluita.

Huolenaiheet kestävän kehityksen näkökulmasta

- Sosiaalisesti kestäväan kehityksen näkökulmasta mahdollinen tuloerojen kasvu sekä erilaisten arkeen vaikuttavien maksujen nousu voivat heikentää sosiaalista yhteenkuuluvuutta, kaventaa osallistumismahdollisuuksia, lisätä eriarvoisuutta ja vaikeuttaa taloudellisesti kaupunkilaisten arjesta selviytymistä.
- Taloustilanne voi vaikeuttaa ekologisesti kestävien valintojen tekemistä sekä yksilö- että organisaatiotasolla.

Kehittämistyötä 2024

- Orimattilan perusopetuksessa ja toisella asteella opetetaan hyvinvointitaitoja. Hyvinvointitunnit ovat osa kouluilla tehtävää hyvinvointityötä. Alakouluilla hyvinvointitunti on viikoittainen, yläkouluilla näitä taitoja käydään läpi Minä ja meidän luokkamme -tunneilla ja lukiossa hyvinvointitunneilla. Orimattilan peruskoulujen ja lukion hyvinvointiopetuksen pohjana ovat alueelliset terveyden ja hyvinvoinnin kärjet (Hyte-kärjet)
- Osana Orimattilan kaupungin organisaatiouudistusta luotiin hyvinvointi-, osallisuus- ja tapahtumatiimi vahvistamaan kaikkia kaupungin palveluita koskevaa hyvinvoinnin terveyden ja osallisuuden edistämistyötä ja sen koordinaatiota. Tiimiä johtaa kaupungin vapaa-aika- ja hyvinvointipäällikkö ja siihen kuuluvat hyvinvointi-, osallisuus-, seniori- ja lapsi- ja nuoriso-asiainkoordinaattorit.

Padasjoki

Asukasluku (10/2024)

2 687

2 742 (2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

11,8 %

11,8 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

21,1 %

20,2 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

108,6

107,7 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

95,6 %

95,2 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

75,8 %

75,8 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

78

71 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

14,9 %

12,8 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

—

— (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

58

45 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **53,3%**

23,5 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **50,0%**

66,7 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

13

8 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

101

103 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

18,8

17,8 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Padasjoki

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Toisen asteen opiskelijoiden opintojen edistämisen tukemiseksi kehitetty toimintamalli
- Yhteisöohjaajan palkkaaminen hankevaroin kouluilla tehtävään nuorisotyöhön
- Eri ikäisten tavoittaminen monipuolisella toiminnalla

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Liikkuminen on lisääntynyt koulupäivän aikana (ylimääräiset liikuntatunnit joka luokalle vuoroviikoin) sekä liikunnalliset ja ohjatut välitunnit
- Perheliikunta ja -retkeily on tavoittanut suuren määrän lapsiperheitä
- Ikääntyneiden päivätoiminta on koettu laadukkaaksi.

Ilonaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Hyvä ja tiivis yhteistyö mm. yhdistysten kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Kuntalaisten yhdenvertaisuus asuinpaikasta riippumatta
- Väestörakenne
- Erityisen tuen palvelut heikosti saatavilla / pitkä matka palveluihin (mm. terveydenhuolto)

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Lasten ja nuorten vähäinen liikkuminen
- Lasten ja varhaisnuorten pelaaminen ja sen rajoittamattomuus
- Ikääntyneiden asuminen tulevaisuudessa

Huolenaiheita erityisesti kestäväen hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Väestörakenne ja sen tuomat muutokset kuntalaisten palveluihin

Kehittämistyötä 2024

- Lasten ja nuorten liikkumisen lisääminen, sekä koulu- että vapaa-ajalla

Sysmä

Asukasluku (10/2024)

3 435

3 491(2023) / 204 781 (Päijät-Häme)

0-17-vuotiaat, % väestöstä (31.12.2023)

10 %

10,3 % (2023) / 16,8 % (Päijät-Häme)

75 vuotta täyttäneet, % väestöstä (31.12.2023)

23,8 %

23,0 % (2023) / 13,8 % (Päijät-Häme)

Huoltosuhde, demografinen (31.12.2023)

116,9

114,1 (2023) / 71,8 (Päijät-Häme)

Yli 75-vuotiaat kotona asuvat, % 75-84-vuotiaista asukkaista (10/2024)

93,8 %

94,7 (2023) / 94,5 (Päijät-Häme)

Yli 85-vuotiaat kotona asuvat (PHHVA)

97,1 %

96,4 (2023) / 73,8 (Päijät-Häme)

Lastensuojeluilmoitukset (PHHVA)

102

76 (2023) / 8 328 (Päijät-Häme)

Työttömiä työvoimasta, % (TEM) (10/2024)

12,9 %

11,1 % (2023) / 13,5 % (Päijät-Häme)

Alle 25-vuotiaat työttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

14

6 (2023) / 1 454 (Päijät-Häme)

Pitkäaikaistyöttömät (TEM), henkilöä (10/2024)

67

38 (2023) / 4 711 (Päijät-Häme)

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus),
% oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

5. lk **41,2%**

44,0 % (2023) / 38,2 % (Päijät-Häme)

8. lk **66,7%**

64,3 % (2023) / 43,7 % (Päijät-Häme)

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset (Poliisi)

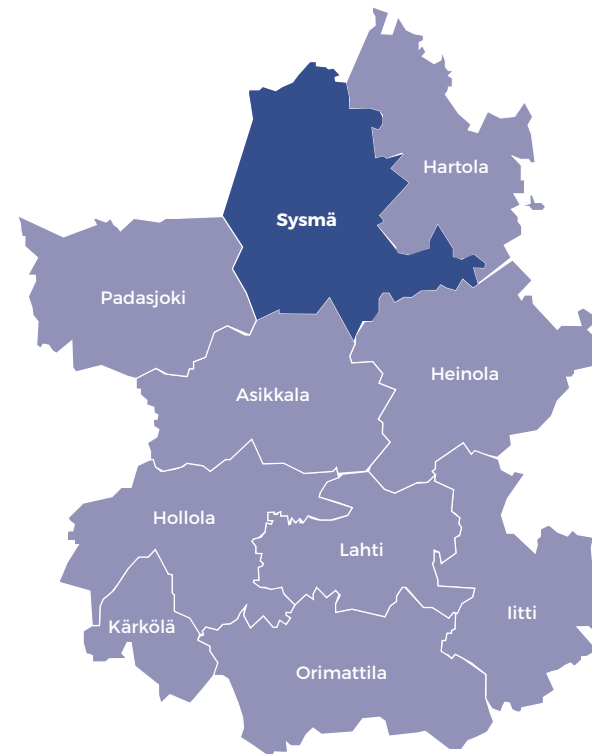
13

6 (2023)

Liikennerikkomukset (Poliisi)

177

212 (2023)

Hyte-kerroin (€ / asukas)

17,8

17,9 (2023)

Lähteet: Sotkanet.fi, TEM, Poliisi, THL,
Päijät-Hämeen hyvinvointialue (PHHVA)

Ilonaiheita tekemässänne hyte-työssä?

- Liikuntapuiston suunnittelu, rakentaminen ja valmistuminen toteutui laajan toimijajoukon yhteistyöllä, mukana olivat eri ikäisen kuntalaiset, järjestöt, vapaa-ajanasukkaat, kuntapäätäjät, viranhaltijat ja työntekijät
- Sysmässä on erinomaisen hyvin toimiva järjestöyhteistyö

Ilonaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Järjestöjen aktiivisuus ja sitä kautta runsas harrastustarjonta
- Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaaminen vähentynyt

Ilonaiheita erityisesti kestävän hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Eläkeläisten edullinen uimahallin kausikortti otettiin käyttöön

Huolenaiheita kunnan hyte-työssä?

- Nuorten lisääntynyt vapen käyttö

Huolenaiheita kuntalaisten hyvinvoinnissa?

- Vanhusten yksinäisyys
- Nuorten näköalattomuus tulevaisuudesta, ei nähdä tulevaisuuden tarjoamia mahdollisuuksia.

Huolenaiheita erityisesti kestävän hyvinvoinnin ja elämäntavan näkökulmasta?

- Sodan uhka ja nykyinen maailmantilanne

Kehittämistyötä 2024

- Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ensimmäistä kertaa osallistuvan budjetoinnin avulla
- Kuntalaiskyselyssä kolme eniten kannatusta saanutta ehdotusta toteutettiin
- Maksuttomien tapahtumien järjestäminen yhteistyönä, Nuvan kanssa nuorille ja useiden toimijoiden toimesta torilla
- Esteetön grillikatot ja nuotiopaikka ikääntyneille

Toimialakortit

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Toimialakortissa kuvataan toimialan keskeisten ja seurattavien vuoden 2024 hyte-tavoitteiden toteutumista.

HYTE-kärki

Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

Ilonaiheet

Hyte-työ

- EsiDM kirjaaminen
- Hyte-hoitajat
- Hoitosuunnitelmamäärät kasvaneet
- Audit-C testauksessa Suomen parasta
- Päijät-Häme on ketterä
- Avosairaanhoidon ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämisen näkökulmasta suuri osa hyötty annetusta hoidosta ja saavuttaa merkittävää elämänlaadun kohenemista ja toimintakyvyn palautumista

Huolenaiheet

Asiakkaiden hyvinvointi

- Lonkkamurtumien määrän kasvu
- Alueen työllisyystilanne
- Kausirokotusten kattavuuden lasku, erityisesti työikäisissä
- Diabeetikoiden määrän jatkuva nousu
- Nuorten oirehdinta (ahdistuneisuus, masennus) ja keski-ikäisten uupumus

Hyte-työ

- Hyte-työ arjessa kliinisen työn sisällä
- Työkykyasiat
- Toiminta ohjautunut puhelintyöhön vs. vastaanottoihin. Jos esim. miepä-palveluita siirretään liikaa digi-palveluiksi, asiakaskosketus voi kadota. Kyseessä on merkittävä osa hoidonrakennetta ja voimavara tavoitteiden saavuttamisessa
- Kohdennettu hoito ja riittävän joutuisa vastaanoton saatavuus on merkittävä tekijä kuntoutumisessa.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (1/5)	Toteutunut 2024 (1/5)
Valtimotautipotilaan sekundaaripreventio: Tulppa-ryhmät 8 ryhmää	Neljä ryhmää (Asikkala, Hollola, Lahti 2 kpl), yhteensä 46 osallistujaa
Valtimotautipotilaan sekundaaripreventio: valtimotautihoitoketju Puhelinaika valtimotautihoitajalle kuukauden sisään, 80 %	Hoitoketjun toteutumisesta ei saatavilla tietoa
Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy: Stop Dia -ryhmät 8 ryhmää	Viisi ryhmää (Asikkala, Heinola, Lahti 3 kpl), 44 osallistujaa
Maakunnallinen liikuntaneuvonta: liikuntaneuvontaan lähetetyt asiakkaat 300 asiakasta	217 asiakkuudessa lähettäjä kirjattu (2023: 186) 591 asiakasta (2023: 468) 1 375 vastaanottokäyntiä (2023: 1061)

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (2/5)	Toteutunut 2024 (2/5)
Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy: Diabetes-riskihenkilöiden tunnistaminen 200 tunnistettua riskihenkilöä	Tunnistettu 473 T2D -riskihenkilöä (2023: 221 henkilöä)
Luustoterveys: Luustoinfot Osallistujamäärät	Kaksi luustoinfoa, yhteensä 76 osallistujaa. (2023: 2 infoa, 63 osallistujaa)
Luustoterveys: osteoporoosidiagnoosit Lukumäärä	Osteoporoosidiagnooseilla tapahtuneita vastaanottokäyntejä oli 1 573 ja hoitoa saaneita henkilöitä oli 1019 (2023: 1093). Uusia diagnoosin saaneita ei pystytty tunnistamaan joukosta. 2024 aloitetuista osteoporoosilääkityksistä ja osteoporoosidiagnoosien ja lonkkamurtumadiagnoosien määrästä ei tietoa saatavilla.
Potilaat, joille tehty hoitosuunnitelma 10 % kasvu	Hoitosuunnitelma tehty 2 688 potilaalle (2023: 1 924) Kasvu 40 %. Hoitosuunnitelma käytössä 5 276 potilaalla (2023: 3 908). Kasvu 35 %.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (3/5)	Toteutunut 2024 (3/5)
Avosairaanhoidon ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittäminen	Avosairaanhoidon ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämisen näkökulmasta kehittäminen näkyy toiminnassa vähäisenä. Ehkäisevä työ on sidoksissa mielenterveyden ajankohtaisten häiriöiden hoitoon ja psykoedukaatioon, oireiden ehkäisyyn. Päihdehoidossa ennaltaehkäisyä on ohjaukset vertaistukiryhmiin ja päihteiden käyttöä hillitsevät/rajoittavat lääkehoidot. Paljon suositaan ohjausta omaehtoisen tiedon hakemiseen, kuten mielenterveystalon omahoito-osiot.
Virtuaaliammashoitajan käyttö 10 % kasvu	DentView-laite on virtuaaliammashoitaja, joita on Hollolan suun terveydenhuollossa ja avosairaanhoidossa sekä Orimattilan suun terveydenhuollossa. Käyttäjämäärä 2 373 (2023: 2 481). Lasku -4,4 %.
Plakkikoodien käyttö 10 % kasvu	Plakkikoodi kertoo, näkyykö hampaissa plakkia ja kuinka paljon. Kirjauksia 102 289 (2023: 76 685). Kasvu +33,4 %.
Terveysvalmennus 10 % kasvu	Terveysvalmennus on suuhygienistin tekemää voimavaralähtöistä ohjausta korkean riskin potilaalle. Potilaita 76. (2023: 38) Kasvu 100 %

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (4/5)	Toteutunut 2024 (4/5)
Rokotuskattavuus Korona ja influenssa	<p>Rokotukset hoidettiin sote-keskusten avosairaanhoidon, kotisairaanhoidon ja ikääntyneiden- sekä vammaispalveluiden omalla toimintana (vuonna 2023 käytössä oli rokotuspartioita ja walk-in rokotuspisteitä). Muutoksia aiempaan olivat varusmiesten ohjaaminen ottamaan influenssarokote ennen palvelukseen astumista sekä apteekkien mahdollisuus rokottaa influenssaa vastaan.</p> <p>Koronarokotukset 33 146 kpl (2023: 40 091). Rokotuskattavuus 16,2 (2023: 19,6)</p> <p>Influenssarokotukset 51 862 kpl (39 361) Rokotuskattavuus koko väestö 25,3 % ja yli 65-vuotiaat 51,7 %.</p>
Seulonnat Osallistumisprosentti	<p>Kohdunkaulansyöpä Kohdunkaulansyövän seulontaan kutsutaan 30–65 -vuotiaat, viiden vuoden välein. Seulontaan osallistui 6 700 henkeä, 72,37 % kutsutuista. (2023: 70 %)</p> <p>Rintasyövän seulonta Rintasyövän seulontaan kutsutaan 50–69-vuotiaat, parillisia vuosia täyttävät naiset. Seulontaan osallistui 10 750 henkeä, 81,55 % kutsutuista. (2023: 83 %).</p> <p>Suolistosyöpä Suolistosyövän seulonta tarjotaan 60–70-vuotiaille kahden vuoden välein. Seulontoihin osallistui 12 955 henkeä, 74,89 % kutsutuista. (Naiset 79,88 % ja miehet 69,54 % kutsutuista). 2023: 74,7 %).</p> <p>Huomioitavaa on, että seulontavuosi 2024 ei ole raporttia laadittaessa vielä kokonaan valmis.</p>

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (5/5)	Toteutunut 2024 (5/5)
Ehkäisevän työn edelläkävijäkoulutus	Ehkäisevän työn edelläkävijä -koulutuksen käyneitä yhteensä 76. Lisäksi 100:lla koulutus on kesken.
Alkoholin riskikäytön puheeksiotto Audit-C ja mini-interventioaktiivisuus/ TESA	5,1 % / 64 %. Suorituspaikkoja 91

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Kehittämistyötä 2024

- Kehitetty asiakkaan palvelupolkuja, kuten monipalvelupolku, raskaudenkeskeytyspolku, seksitautien testaus, ja hoitopolkujen sisältöihin sisällytetty mm. hyte ja asiakkaan omahoidon ja osallisuuden tuki.
- RRP4-hanke on mahdollistanut hoidon jatkuvuuden ja palveluiden kustannustehokkaamman kohdentamisen mielenterveyden häiriöihin. Lisäksi sen avulla voidaan tarkastella toimintojen vaikuttavuutta ja saada potilas osallistumaan hoidon tavoitteiden saavuttamiseen aktiivisemmin. Miellä-osaamista on pyritty laajentamaan eri sidosryhmien/toimialojen käyttöön.

Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Toimialakortissa kuvataan toimialan keskeisten ja seurattavien vuoden 2024 hyte-tavoitteiden toteutumista sekä lähtötilannetta vuoden 2025 tavoitteille.

Ilonaiheet	Huolenaiheet
<p>Asiakkaiden hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> RAI-laatumittareiden avulla seurataan ja kehitetään aktiivisesti ja asiakaslähtöisesti palveluita <p>Hyte-työ</p> <ul style="list-style-type: none"> RRP-hankkeessa kehitetty etsivää vanhustyötä ja omaishoidon varhaista tukea. Hankkeen myötävaikutuksena on tehty paljon yhteistyötä järjestöjen kanssa. Heinolan osalta integraatiota tehty vuoden 2023 aikana. Järjestämissuunnitelman mukainen kehittämistyö on edennyt hyvin. Kuntien toiminta on suunnitelmallista ja vastaa monipuolisesti ikääntyneiden kuntalaisten tarpeisiin. Kunnat tekevät monipuolista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.	<p>Asiakkaiden hyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> Huoli-ilmoitusten määrä kasvanut merkittävästi 2023-2024 Palvelujen piirissä olevien asiakkaiden moniongelmaisuus kasvanut. Ikääntyneiden taloudelliset ongelmat kasvaneet. Väkivalta- ja uhkatilanteita kohdataan työssä paljon (Mitä kuuluu -kysely) <p>Hyte-työ</p> <ul style="list-style-type: none"> Taloudelliset resurssit ovat niukat ja jouduttu priorisoimaan palveluja. My Navigon ja hyvinvointi-TV:n hankinnan päättyminen

Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Tavoite (1/3)	Toteutunut 2024 (1/3)
Palvelukokemusten mittaamisen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> • Palautejärjestelmän (Roidu) kilpailutuksen valmistelu 2024 ja käyttöönotto 2025. • Palveluneuvonnan NPS:n seuranta.
Lähisuhdeväkivallan tunnistamisen ja puheeksioton mittareiden käyttöönoton suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> • Geriatriassa osaamiskeskuksessa on laadittu moniammatillisen asiantuntijaverkoston kanssa yhteistyössä lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamisen ja puuttumisen toimintamallit. • Henkilöstöä on koulutettu puheeksi ottamiseen ja toimintamallin käyttöönottoon. • On käynnistetty työryhmä, jonka tuella laaditaan toimintamallit kaikille ikääntyneiden ja kuntoutuksen toimialan tulosalueille. Kotiin vietäviin palveluihin ja asiakasohjaukseen on laadittu toimintamallit. • Asiakas- ja potilastietojärjestelmään kirjaamisesta on ohjeistettu.

Tavoite (2/3)	Toteutunut 2024 (2/3)	
<p>Ravitsemuksen seurannan prosessin läpikäynti- RAI: tahaton painonlasku, riittävät ateriat-> ravitsemustilan arviointi (MNA-SF)</p>	<p>Tahaton painonlasku (5 % tai suurempi painonpudotus viimeksi kuluneen 30 vuorokauden aikana tai 10 % tai enemmän viimeksi kuluneen 180 vuorokauden aikana)</p> <p>Kotiin vietävät palvelut, oma tuotanto 4 %, 94 asiakasta (n= 2346) (2023: 5 %)</p> <p>Kotiin vietävät palvelut, ostopalvelu 6 %, 88 asiakasta (n=1474) (2023: 7 %)</p> <p>Asumispalvelut, oma tuotanto 11 %, 123 asiakasta (n=1122) (2023: 10 %)</p> <p>Asumispalvelut, ostopalvelu 8 %, 116 asiakasta (n=1447) (2023: 10 %)</p>	<p>Ravitsemustilan arvioinnin, MNA-SF tulokset</p> <p>Kotiin vietävät palvelut, oma tuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> - normaali ravitsemustila 46 % (43 %) - riski virheravitsemukselle on kasvanut 46 % (47 %) - kärsii virhe- tai aliravitsemuksesta 8 % (10 %) <p>Kotiin vietävät palvelut, ostopalvelu</p> <ul style="list-style-type: none"> - normaali ravitsemustila 46 % (44 %) - riski virheravitsemukselle on kasvanut 46 % (47 %) - kärsii virhe- tai aliravitsemuksesta 8 % (9 %) <p>Asumispalvelut, oma tuotanto</p> <ul style="list-style-type: none"> - normaali ravitsemustila 18 % (15 %) - riski virheravitsemukselle on kasvanut 53 % (55 %) - kärsii virhe- tai aliravitsemuksesta 29 % (30 %) <p>Asumispalvelut, ostopalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - normaali ravitsemustila 26 % (24 %) - riski virheravitsemukselle on kasvanut 53 % (53 %) - kärsii virhe- tai aliravitsemuksesta 21 % (23 %)

Tavoite (3/3)	Toteutunut 2024 (3/3)
<p>Asumisen kehittämisen siltaus kuntien kanssa ja asumisturvallisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asumisen kehittämisen yhteistyökokousten kuntakierrokset on toteutettu sekä on esitelty asumisen kehittämisen suunnitelmaa. Kuntakierroksella on edistetty erityisesti yleistä iäkkäiden asumisen ennakkoinnin ja esteettömän asumisen tarjonnan keskustelua. Lisäksi on kartoitettu senioriasumiseen ja sosiaaliseen asumiseen soveltuvia kiinteistöjä ja niiden potentiaalia. • Yhteistyö mahdollisten uudishankkeiden suunnittelun osalta on jatkunut kunnissa, joihin on sitä suunniteltu. Kumppanuusmallia on esitelty yhtenä yhteistyömahdollisuutena. Asumisturvallisuuden osalta on haettu ja saatu linjaus yhteisöllisen asumisen paloturvallisuusvaatimukseen.
<p>Järjestämissuunnitelman kärjen 2 mukainen kehittämistyö: IKÄ-yhteistyöryhmä perustettu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ikäyhteistyöryhmä on perustettu ja on toiminnassa. Projektikoordinaattori on suunnitellut kuntakierrokset ja tapaa liikuntaohjaajat ja senioriohjaajat. • Sotekeskus-geronomiin tehtävänkuvaa ja jatkoa on edistetty ja kehitetty vuodelle 2025. • Teknologian näyttelytilan perustamisen suunnittelu on menossa (Trio). Tähän on palkattu projektityöntekijä vuodelle 2025. • Palvelutarjotin edistymässä ja kokeilut alkamassa (hyvinvointiopas).

Ikääntyneiden palvelut ja kuntoutus: Vuoden 2023 hyte-toiminta

Kehittämistyötä 2024

- Alkoholin riskikäytön varhaisen tunnistamisen Audit-C-toimintamallin kehittämisprosessi ja toimintamallin käyttöönotto gerontologiseen sosiaalityöhön.
- Omaishoidon varhaisen tuen mallin kehittäminen RRP-hankkeessa.
- Etsivän sosiaalityön kehittäminen gerontologisessa sosiaalityössä.
- RAI-laatuindikaattorit palveluissa.
- Teknologian hyödyntäminen kotona asumisen tukena - teknologian esittelytila.

Perhe- ja sosiaalipalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Toimialakortissa kuvataan toimialan keskeisten ja seurattavien vuoden 2024 hyte-tavoitteiden toteutumista.

HYTE-kärjet

Osallisuus ja yhteisöllisyys
Mielen hyvinvointi
Arjen turvallisuus
Päihteettömyys ja terveelliset elintavat

Ilonaiheet

Asiakkaiden hyvinvointi

- Rakennemuutostyön tavoitteita saavutettu, esim. psykiatrian lähetemäärien lasku, ympärivuorokautisen miepä-asumisen tarve vähentynyt.
- Alaikäisten terapiajonojen purkaminen eteni. Toteutettiin henkilöstön lisätyönä ja jonon purkuun kohdennettiin myös ilmiöpohjaisen budjetoinnin resurssia.
- Alaikäisten perustason mielenterveyspalvelujen vahvistamisella vähennetty erikoissairaanhoidon tarvetta. Uusi palvelumalli otettu käyttöön syksyllä 2024. Lähetemäärät erikoissairaanhoidon vähentyneet (nuorisopsykiatria -182 %, lastenpsykiatria -13,6 %).
- Hoitotakuu toteutuu hyvin psykiatrialla. Opioidikorvaushoidon kattavuus parantunut.

Hyte-työ

- Itsemääräämisoikeus ja sen vahvistaminen
- Ennaltaehkäisevää työtä vahvistettu ilmiöpohjaisella budjetoinnilla: koulu- ja opiskeluterveydenhuollon vahvistaminen, terveystarkastustoiminta ja tarkastuksista pois jäävien tuen tarpeen selvittäminen
- Hyte-työn vahvistaminen osana toimialan ja sen tulosalueiden toimintaa ja toiminnan kehittämistä

Huolenaiheet

Asiakkaiden hyvinvointi

- Tuen tarpeet ovat kasvaneet, mikä näkyy lastensuojelu-ilmoitusten ja -hakemusten sekä työikäisiä koskevien ilmoitusten kasvuna, ja myös asiakasmäärien kasvuna, esim. sosiaalipäivystyksen käynnit, sosiaalinen kuntoutus, lastensuojelu, mielenterveyspalvelut.
- Taloudellisen tilanteen vaikeutuminen monissa kotitalouksissa. Sosiaalisen luoton kysyntä. Vuonna 2024 myönnettiin yhteensä 49 sosiaalista luottoa. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen asiakasmäärä (kotitaloudet) kuitenkin laski vuodesta 2023. Toimeentulotuen alueellinen neuvottelukunta toiminnassa.
- Lapsiperhepalveluissa palvelutarpeen arviointien valmistumisessa 3 kk:n enimmäismääräajassa haasteita. Kehittämistyöllä saatiin kuitenkin muutosta aikaiseksi jo loka-joulukuussa.
- Lastensuojelun kodin ulkopuolisten palvelujen tarve kasvoi vuonna 2024 +1 %, laitoshoidon hoitopäivät +3,3 %.

Perhe- ja sosiaalipalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Tavoite (1/5)	Toteutunut 2024 (1/5)
Audit-C ja mini-interventio: laajentaminen eri yksiköihin	<p>Audit-C-toimintamalli perhesosiaalityöhön ja lastensuojeluun. Viimeistelty toimintamalli otettu käyttöön 08/2024. Sosiaalihuollon kirjaukset lisätty Audit-C ja mini-interventio -tietotuotteen raportille.</p> <p>Audit-C ja mini-interventio (kattavuus/ mini-interventioaktiivisuus):</p> <p>Lapsiperhepalvelut, psykososiaaliset palvelut ja vammaispalvelut: 6,7 % / 66,1 %</p> <p>Työikäisten palvelut: 2,6 % / 64,2 %</p>
Kokemusasiantuntijatoiminta Psykososiaaliset palvelut	<p>Kokemusasiantuntijoita käytetään psykososiaalisten palveluiden kaikessa toiminnassa. Kokemusasiantuntijat lisäävät potilaiden äänen kuulumista ja he tekevät palvelut potilaalle ymmärrettävämmäksi. Toiminta tapahtuu vastaanotolla, ryhmämuotoisesti sekä kyselyjen avulla.</p> <p>Kokemusasiantuntijaresurssia ostettiin 10 kokemusasiantuntijalta yhteensä 1 696 h. (2023 määrä ei tiedossa)</p>

Tavoite (2/5)	Toteutunut 2024 (2/5)	
<p>Asiakasraatitoiminta</p>	<p>Asiakasraatitoiminnan tavoitteena on vahvistaa asiakas-osallisuutta ja saada asiakasnäkökulmaa toimintojen kehittämiseen. Osallisuutta toteutettiin yhteensä 17 eri raadin kautta.</p> <p>Lapsiperhepalvelut (1): Kotipalveluiden asiakasraati järjestettiin toukokuussa 2024. Raatilaiset nostivat esiin hakemusten saapumisesta saatavan tiedon tärkeyden. Palvelussa otettiin tämän jälkeen käyttöön käytäntö, jossa asiakas kontaktoidaan hakemuksen saavuttua ja puhelimitse kartoitetaan palvelun kiireellisyys. Näin voidaan tarvittaessa reagoida asiakkaan palvelutarpeeseen jopa saman viikon aikana. Asiakasraati kommentoi myös asiakastyöhön, ensimmäiselle tapaamiskäynnille, laadittua ”infokirjettä” ja vaikutti sen sisältöön.</p> <p>Jälkihuollossa on asiakasraatien sijaan lisätty osallisuutta ottamalla nuoria mukaan omien asioidensa systeemiseen käsittelyyn. Lisäksi nuoria on ohjattu syksyllä 2024 aloittaneen Vertaisverkkohankkeen työskentelyyn, jossa tavoitteena on sekä vertaisuuden hyödyntäminen että palvelujen kehittäminen asiakaskokemusta hyödyntäen. Yksittäisiltä nuorilta on pyydetty palautetta toimintoihin liittyen. Nuoret ovat kommentoineet mm. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen uusittuja nettisivuja.</p>	<p>Psykososiaaliset palvelut (1) Päijät-Hämeen mielenterveys- ja päihdeasioiden asiakasraati kokoontui neljä kertaa. Raadissa on mukana Fin-Fami, kolmannen sektorin edustajia, psykososiaalisten palveluiden ja psykiatristen palveluiden edustus. Toiminta jatkuu.</p> <p>Työikäisten palvelut (11): Työikäisten palveluissa on ollut toiminnassa 11 eri asiakasraatia. Raadit ovat kokoontuneet noin kuusi kertaa vuodessa. Vuoden 2024 kehittämisteemoja ovat olleet mm. asiakasprosessien sujuvoittaminen työikäisten palveluissa sekä asiakasnäkökulman saaminen sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan palvelujen kehittämissuunnitelmaan. Raatilaisilta on saatu arvokkaita näkemyksiä mm. siitä, miten asiakkaiden kuntoutumista voidaan parhaiten edistää ja mitä on hyvä asiakaspalvelu. Asiakasraadeissa käsitellyt asiat kootaan kehittämismatriisiin, joka viedään työikäisten palvelujen johtoryhmään. Asiakasraadeissa esille nousseita näkemyksiä huomioidaan toiminnan / palvelujen kehittämisessä.</p> <p>Vammaispalvelujen asiakasraadit (4): Vammaispalveluiden asiakasraadit toteutuivat toiminnoissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - asuminen - päiväaikainen toiminta - kuljetuspalvelut - henkilökohtainen apu

Tavoite (3/5)	Toteutunut 2024 (3/5)
<p>Asiakas- ja toteutussuunnitelmat</p>	<p>Lapsiperhepalvelujen, lastensuojelun, lastensuojelun jälkihuollon, työikäisten, vammaispalvelujen ja päihde- ja riippuvuustyön erityisten palvelujen asiakas- ja toteuttamissuunnitelmat</p> <p>Yhteensä 9 633 (2023: yht. 4 490): 5 110 (2 321) asiakassuunnitelmaa ja 4 523 (2 169) toteuttamissuunnitelmaa 4 349 eri henkilölle.</p>
<p>Lähisuhdeväkivaltaosaaminen Vammaispalvelut</p>	<p>Syksyllä 2024 aloitettiin prosessin suunnittelu. Prosessiin on nimetty 15 vastuuhenkilöä, ja tavoitteena on aloittaa yhteinen prosessi huhtikuussa 2025. Vastuuhenkilöt luovat lähisuhdeväkivallan varhaisen tunnistamisen ja puheeksioton toimintamallia asiakasohjaukseen ja palvelutuotantoon ehkäisevän työn koordinaation ohjaamana</p>
<p>Valkku-toiminnan laajentaminen asumispalveluihin Vammaispalvelut</p>	<p>Valkku-koulutuksen (valmentava koulutus nuorille, joilla on liikuntavamma tai rajoite) suorittaneet vammaiset henkilöt toimivat vertaisohjaajina ja tarjoavat liikuntahetkiä vammaispalvelujen toimintayksiköissä. Tavoitteena on lisätä liikkumista arkeen erilaisin soveltavan liikunnan keinoin.</p> <p>Valkku-toiminta on laajentunut vammaisten päiväaikaisesta toiminnasta asumispalveluihin.</p>
<p>Kohtaamisosaaminen Työikäisten palvelut</p>	<p>Vuonna 2024 on toteutunut työikäisten asiakasohjauksen ja palvelutuotannon yhteinen Traumatietoinen työote -koulutus. Syksyllä 2024 on käynnistynyt koulutuskokonaisuus Nepsy-haasteiset asiakkaat sosiaalityössä, keinoja ja välineitä kohtaamiseen sekä tavoitteelliseen työskentelyyn. Koulutus on kohdennettu sekä asiakasohjaukseen että palvelutuotantoon.</p>

Tavoite (4/5)	Toteutunut 2024 (4/5)
<p>Arkeen voimaa -ryhmätoiminta Työikäisten palvelut 5 ryhmää</p>	<p>Vuonna 2024 toteutui viisi ryhmää, yhteensä 65 osallistujaa (2023: 5 ryhmää, 57 osallistujaa). (Padasjoki, Lahti, Asikkala, Heinola ja Lahti).</p>
<p>Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden asiakkuuksien kestojen seuraaminen Työikäisten palvelut</p>	<p>Hyvinvointialueen toimeentulotukiasiakkuudet eivät pääsääntöisesti ole olleet pitkäkestoisia. Hyvinvointialueen toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on vuonna 2024 ollut 2 070.</p>
<p>Liikuntaryhmät kuntouttavassa työtoiminnassa ja sosiaalisessa kuntoutuksessa Työikäisten palvelut</p>	<p>Liikuntaryhmätoimintaa toteutetaan kaikissa alueella toimivissa työpajoissa ja tavallisimmin koko vuoden ajan esim. 1-3 kertaa viikossa tapahtuvana jatkuvana toimintana. Lisäksi toteutetaan kuntosaliryhmiä, uimahalli- ja liikuntahallikäyntejä sekä liikuntaneuvojan käyntejä. Myös sosiaalisen kuntoutuksen ryhmissä on liikkuvia ryhmiä joko määrääjän kestävänä tai erikseen järjestettyinä liikuntapäivinä.</p>
<p>Liikuntaneuvontapilotti Lapsiperhepalvelut</p>	<p>PHLU:n liikuntaneuvoja on tavattavissa perhekeskuksessa (Lahti) ja antaa liikuntaneuvontaa ja ohjausta raskaana oleville ja pikkulapsiperheille.</p>

Tavoite (5/5)	Toteutunut 2024 (5/5)
<p>Alueellisten suunnitelmien tavoitteiden toteutuminen lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämisessä</p> <p>Lapsiperhepalvelut</p>	<p>Palvelurakenteen muutostyö, kiireettömän hoidon tuen porrastus otettu käyttöön. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin toimeenpano käynnistyi. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon resursseja vahvistettiin, näin edistettiin terveystarkastustoiminnan toteuttamista. Terveystarkastusten määrä oli maalis-joulukuussa 7 prosenttia suurempi kuin vastaavana aikana vuonna 2023. Lisäksi edistettiin terveystarkastuksista pois jääneiden tuen tarpeen arviointia ja sen seuranta. Maakunnallinen LAPE-työ jatkui yhteistyössä kuntien, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Vuoden 2024 painopisteenä oli lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen.</p> <p>Alaikäisten mielenterveyspalvelujen kehittämistyö jatkui yhteistyössä alaikäisten psykiatrian ja avosairaanhoidon kanssa. Vuoden 2024 aikana tehtiin 8 583 lastensuojeluilmoitusta ja hakemusta, jotka koskivat 4 059 lasta ja nuorta.</p> <p>Ilmoitukset ja hakemukset kasvoivat 8,5 prosenttia vuodesta 2023. 12 %:ssa ilmoituksen synnä oli lapsen käyttäytyminen/itseään vahingoittava käyttäytyminen, 5 %:ssa lapsen päihteiden käyttö ja 4 %:ssa lapsen psyykkinen terveydentila.</p> <p>Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä (805) kasvoi 1 % vuodesta 2023. Laitoshoidon asiakasmäärä kasvoi 7,7 % ja hoitopäivien määrä 3,3 % vuodesta 2023. Laitoshoidon osuus hoitopäivistä oli 45 %.</p>
<p>HYTE-kerroin: Terveystarkastuksista pois jäävien tuen tarpeen selvittäminen</p> <p>Lapsiperhepalvelut</p>	<p>Alkusuksystä 2024 on otettu käyttöön toimintamalli ja sovittu yhteiset käytänteet siitä, mitä toimenpidekoodi OAB10 kirjaaminen edellyttää, luotu LC:en fraasit yhteydenoton sisällöstä, henkilöstö koulutettu, toimenpidekoodin kirjaantumisia seurataan (loppuvuonna 2024 yhteensä 42).</p>
<p>HYTE-kerroin: Rokotuskattavuus, MPR</p> <p>Lapsiperhepalvelut</p>	<p>Neuvolan henkilöstölle järjestettiin 4/2024 koulutus, jonka keskiössä oli lisätä tietoa rokotuksista sekä parantaa vastaanotoilla käytävää rokotuspuhetta. Alueen varhaiskasvatukselle on tehty kirjanen lasten tartuntataudeista. Yhdessä tietojohdamisen tiimin kanssa on haettu/ muokattu rokotusraporttien pohjia. Tavoitteena löytää väline, millä löytää matalat rokotuskattavuusluvut alueella. Tämä työ edelleen kesken.</p>

Perhe- ja sosiaalipalvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Kehittämistyötä 2024

1. Kehitetty alaikäisen nepsy-hoitopolku
2. Otettu käyttöön alaikäisten kiireettömän hoidon ja tuen porrastus, joka tehtiin yhteistyössä lapsi-perhepalvelujen, avosairaanhoidon ja alaikäisten psykiatrian kanssa
3. Yhdyspintatyön kehittäminen jatkui
4. Kirjaamiskäytäntöjen kehittäminen, kansallisten sosiaalihuollon kirjaamisoheiden jalkautus sekä rakenteellisen sosiaalityön kehittäminen jatkuivat
5. Psykososiaalisissa palveluissa strukturoituja lyhythoitoja sekä ryhmämuotoisia hoitoja kehitettiin hoidon saatavuuden parantamiseksi
6. Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelman toimeenpano jatkui

Pelastustoimen palvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Toimialakortissa kuvataan toimialan keskeisten ja seurattavien vuoden 2024 hyte-tavoitteiden toteutumista.

Ilonaiheet

Asiakkaiden hyvinvointi

- Tulipaloissa ei menehtynyt yhtään henkilöä.
- Asukkaat ovat reagoineet aktiivisesti turvallisuuspuutteisiin.

Hyte-työ

- Asiakaspalautteiden perusteella erittäin tyytyväiset asiakkaat.
- Yhteistyöverkostojen laajentuminen ja niiden työn vakiintuminen.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiuden pysyminen hyvänä.

Huolenaiheet

Asiakkaiden hyvinvointi

- Kotona asuvien riskiryhmien (mm. ikääntyneet, muistisairaat) poistumismahdollisuudet onnettomuustilanteissa.
- Omaisuusvahinkojen suuruus rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa.

Hyte-työ

- Heikko taloudellinen tilanne; säästötoimenpiteet.
- Henkilöstön saatavuusongelmat (erityisesti pelastustoiminnan henkilöstö) ja vaihtuvuus.

Pelastustoimen palvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Hyte-tavoite (1/3)	Toteutunut 2024 (1/3)
Tulipalojen määrän puolittaminen vuoteen 2030 mennessä Mittarina rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä ja esiintymistiheys	202 kpl Valtakunnallisen tavoitteen lähtötaso v. 2020; 184 kpl, v. 2023, 196 kpl Viiden vuoden liukuvalla keskiarvolla laskettuna rakennuspalojen määrä laskee lievästi. Rakennuspalojen määrä meillä korkeampi asukasta kohden kuin muualla Suomessa
Onnettomuuksien määrän vähentäminen Pelastustoiminnan tehtävämäärän satunnaisvaihtelu suurta, joten seurattava trendiä	Pelastustoimella tehtäviä 3 981 kpl 4 403 kpl/ 2023. Viiden vuoden liukuvalla keskiarvolla laskettuna tehtävämäärä pysyy suhteellisen tasaisena.
Onnettomuuksien seurannaisvaikutuksien pienentäminen Rakennuspalloissa pelastettu/menetetty omaisuusarvo, omaisuusvahinkosumman* viiden vuoden keskiarvo	Tuhoutunut omaisuus 6 809 188 € / uhattu omaisuus 70 902 330 € 2023 tuhoutunut omaisuus: 9 580 977 € / uhattu omaisuus 104 137 711 € Omaisuusvahingot ovat asukasta kohden Suomen keskiarvoa korkeammat ja nousevat koko ajan.

Hyte-tavoite (2/3)	Toteutunut 2024 (2/3)
<p>Asumisessa vähennettävä palokuolemia Palokuolemien määrä</p>	<p>0 hlöä 2023 1 hlö</p>
<p>Asumisessa vähennettävä henkilövahinkoja Rakennuspaloissa / rakennuspalovaaroissa loukkaantuneiden määrä</p>	<p>13 hlöä 2023: 20 hlöä</p>
<p>Asumisessa vähennettävä aineellisia vahinkoja Kts, edell. omaisuusvahinkosumma*</p>	
<p>Omatoimisen varautumisen osaamisen vahvistaminen Turvallisuusviestinnän tilaisuuksissa tavoitettujen alueen asiakkaiden määrä, tavoite 15 %</p>	<p>16 % 2023 19 %</p>
<p>Vaikuttavien menetelmien käytön edistäminen onnettomuuksien vähentämisessä Mittarina sidosryhmäkyselyn yhteistyön laatu</p>	<p>4,5 / 5 Kyselyn toteutus uudelleen 2025</p>

Hyte-tavoite (3/3)	Toteutunut 2024 (3/3)
<p>Onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuustavoite</p>	<p>8 tavoitetta. Hyte-tavoitteet sisältyvät valtakunnallisiin tavoitteisiin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Väestön omatoimisen varautumisen osaaminen vahvistuu kaikissa väestöryhmissä 2. Lasten ja nuorten turvallisuuspääoma kasvaa 3. Teknologian käytön turvallisuus lisääntyy 4. Yhteistyö ennakoivassa turvallisuustyössä vahvistuu 5. Ihmiset ottavat vastuuta ja huolehtivat aktiivisemmin omasta sekä muiden turvallisuudesta ja turvallisuuden toimintakyky vahvistuu 6. Maahanmuuttajien tuntemus suomalaisesta turvallisuuskulttuurista ja oikeista toimintamalleista lisääntyy 7. Pelastusalan onnettomuuksien ehkäisytyö perustuu ajantasaiseen riskiarviointiin sekä tunnistettuihin tarpeisiin ja osaaminen vahvistuu 8. Tulipalojen määrä puolittuu

Pelastustoimen palvelut: Vuoden 2024 hyte-toiminta

Kehittämistyötä 2024

- Turvallisuusviestintään sisältyvän turvallisuuskoulutuksen painopistettä on siirretty asukkaisiin.
- Rakennusten ja toimintojen riskien arviointi on päivitetty. Sen perusteella valvonnan resursseja kohdennetaan jatkossa enemmän koteihin.

Järjestökortti

Järjestökortti 2024

Järjestöneuvottelukunta 2024

Päijät-Hämeen järjestöneuvottelukunta kokoontui (vuoden 2024 aikana) neljä kertaa. Järjestöneuvottelukunnassa käytiin keskustelua mm. hyvinvointiraportista, HYTE-neuvotteluista, järjestöavustuksista, järjestöyhteistyön asiakirjasta ja hyvinvointialueelle perustetusta TKI-yksiköstä. Neuvottelukunta valitsi järjestöedustajat yhteistyöryhmiin ja ohjausryhmiin sekä nimesi kesken toimintakauden vaihtuvat järjestöneuvottelukunnan jäsenet. Kaikille yhdistyksille ja yhteyshenkilöille avoin Kumppanuusfoorumi toteutui keväällä ja syksyllä. Järjestöneuvottelukunnassa on 12 järjestöjäsentä, kaksi jäsentä hyvinvointialueelta. Maakuntaliitosta, oppilaitoksista ja uskonnollisista yhteisöistä on yksi jäsen kultakin toimijataholta. Yrittäjien edustajat ovat jääneet pois järjestöneuvottelukunnasta. Järjestöjäsenet edustavat omia taustaverkostojaan. Verkostot muodostuvat kohderyhmän tai yhteisen teeman mukaisesti. Esim. lapsiperheiden tai ikääntyvien parissa toimivat, potilas- ja vammaisjärjestöt.

Päijät-Hämeen yhdistykset ja järjestöt

Yhteensä	3 313
Asikkala	196
Hartola	101
Heinola	360
Hollola	279
Iitti	178
Kärkölä	93
Lahti	1 659
Orimattila	261
Padasjoelle	86
Sysmä	100

Lähde: prh.fi 8.5.2024

Järjestökortti 2024

Hyvinvointialueen järjestöavustukset

Hyvinvointialueen avustusmääräraha vuodelle 2024 oli 300 000 euroa. Avustusta sai 12 kumppanuusavustusta ja kaksi yhteiskehittämisen avustusta

Järjestöavustukset mahdollistivat

- perheille vertaistukea ja toimintaa
- lapsille yhteisöllisyyttä, fyysisiä ja sosiaalisia valmiuksia
- nuorille kohtaamisia ja kuulluksi tulemistä sekä tietoa ja tukea
- nuorille toiveikkuutta ja toimintakyvyn paranemista
- yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia
- ymmärrystä ehkäisevästä päihdetyöstä ja arvioinnista
- ikääntyneille lisää arkiliikkumista, iloista ja hyvää mieltä
- kotona asuvien ikäihmisten yksinäisyyden tunteen vähenemistä ja lisää osallisuutta ja toimeliaisuutta
- vanhuksille mielen virkistystä ja sosiaalisia kontakteja
- omaishoitajille turvallisuudentunteen vahvistumista
- omaishoitajille sosiaalista sisältöä elämään
- mielen virkistystä ja sosiaalisia kontakteja
- moniammatillisen ja -toimijaisen toiminnan avulla palveluohjausta

Ilonaiheet

- Järjestöt saavat kohderyhmiltään paljon kiitosta ja arvostusta tarjoamastaan avusta, tuesta, neuvonnasta, kohtaamisista ja tarvelähtöisestä toiminnasta.
- Monitoimijainen ja maakunnallinen yhteistyö tuottaa positiivista tulosta eri kohderyhmien tavoittamisessa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.
- Uusia vapaaehtoisia on löytynyt hyvin mukaan toimintaan.

Huolenaiheet

- Järjestöjen kohderyhmien haasteena on työllistyminen, köyhyys, riittävän avun ja hoidon saaminen ja tuen jatkuminen, sekä omaisten kuormittuminen.
- Huolta aiheuttavat järjestöjen rahoituksen epävarmuus, resurssien niukkuus, yhteistyökäytäntöjen jatkuvuuden epävarmuus ja yhteiskehittämisen pirstaleisuus.

Yhteenveto

Hyte-rakenteet uudistuivat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ovat uudistuneet vuonna 2024 hyvinvointialueen toiminnassa käytännön kokemusten myötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan toiminnan jatkuminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutoimielimenä on näkynyt erityisesti toimintaa ohjaavissa lausunnoissa. Hyvinvointialueen lakisääteinen erityinen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan on näkynyt toimialojen tavoitteiden muodostamisessa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön asiantuntijayksikkö on edistänyt osaltaan yhteistyötä ja uudistumista.

Kuntayhteistyö on vahvistunut ja kunnat myös ovat resursoineet eri tavoin omaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaansa. Hyte-neuvottelu linjasi vuoden 2025 hyte-painopisteitä, uudistuen substanssikohtaisesta kehittämisestä yhdessä toimimisen kehittämiseen. Hyte-kertoimen seurantatyöryhmä on edistänyt pitkäjänteisellä tavalla prosessi- ja tulosindikaattorien kuvaamia hyvinvoinnin osa-alueita ja nostanut näkyville yhteistyön ja kirjaamisen merkityksiä. Järjestöyhteistyö on mahdollistanut myös järjestöjen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaedellytysten tukemisen.

Hyte-neuvotteluissa nostettujen painopisteiden saavuttaminen

Päijät-Hämeiläiset kunnat, hyvinvointialue, järjestöt ja muut toimijat ovat toteuttaneet vuonna 2024 itsenäisesti ja yhteistyössä toistensa kanssa suuren määrän erilaisia toimia hyte-neuvotteluiden tavoitteiden edistämiseksi ja tavoitteet ovat ohjanneet tekemistä. Vaikuttavuusketju-teorian mukaan vaikuttavuus syntyy käytettävissä olevien resurssien tavoitteita kohti tuottamien yhtäaikaisten panosten kautta. Näin tarkasteltuna Päijät-Hämeen hyte-toimijoiden työskentely yhteisiä, hyte-kärkien määrittelemiä tavoitteita kohti voidaan arvioida vaikuttavuuden näkökulmasta perustelluksi valinnaksi.

Hyte-kärkien alla olevien tavoitteiden ja hyte-neuvottelun nostamien painopisteiden huomioiminen kuntien ja muiden toimijoiden toiminnan ja talouden suunnittelussa on nostettu edelleen kehittämistä kaipaavaksi asiaksi. Hyte-neuvottelujen ajankohta loppukesällä tapahtuu samanaikaisesti budjettivalmistelujen kanssa ja voi näin mahdollistaa valittujen painopisteiden huomioimisen alueen toimijoiden seuraavan vuoden talouden ja toiminnan suunnittelussa. Toteutuneet toimenpiteet ja tulokset raportoidaan ja arvioidaan

hyvinvointikertomustyössä, sekä hyvinvointialueella että kunnissa.

Ilonaiheita hyte-työskentelyssä

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen toimijat ovat nostaneet esille ilon ja huolen aiheitaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilasta vuodelta 2024. Teemat liittyvät mm. mielen hyvinvoinnin, päihteiden, ongelmapelaamisen, taloudellisen tilanteen, ravitsemuksen ja globaalien kriisien nostattamiin haasteisiin vastaamiseen sekä palvelujen käyttöön, rakenteisiin ja resursseihin.

Tiivis ja laajentunut yhteistyö verkostoissa on palkitsevaa ja myös mahdollistaa asioita. Rakenteet ja resurssit sekä yhdessä tekeminen ovat luoneet toimintaan jatkuvuutta. Hyvinvointialueen sisäinen palveluiden integroituminen on edennyt hyvin. Toiminnan tavoitteellisuutta on lisätty laatimalla yhteisiä suunnitelmia, suosituksia ja toimintamalleja. Asukkaille on tarjottu erilaisia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia esim. raatitoiminnan avulla. Monitoimijainen ja maakunnallinen yhteistyö on tuottanut positiivista tulosta eri kohderyhmien tavoittamisessa.

Iloa toimijoille on tuottanut myös palvelujen kehittyminen. Kohtaamispaikkojen myötä on pystytty vahvista-

maan eri ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa elävien yhteisöllisyyden ja joukkoon kuulumisen kokemusta. Esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripalvelut, nuorten palvelut sekä järjestötyö ovat tarjonneet asukkailla kohtaisia ja hyvinvointia lisäävää toimintaa. Myös uusia vapaaehtoisia on löytynyt hyvin mukaan toimintaan.

Ravitsemusterveyden edistämisen toimenpiteissä on havaittavissa myönteisiä tuulia. Liikkumisen turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota monin tavoin. Sote-palveluiden hyte-työssä on näyttäytynyt mm. kirjaamisen, hyte-hoitajien, hoitosuunnitelmatyön ja prosessien kehittämistyö. Päihteidenkäytön Audit-C testauksessa toiminta on Suomen mittakaavassa parasta. Ennaltaehkäisevää työtä on vahvistettu ilmiöpohjaisella budjetoinnilla, jonka avulla koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa on vahvistettu sekä selvittämällä terveystarkastustoiminnassa tarkastuksista pois jäävien tuen tarpeita. Etsivää vanhustyötä ja omaishoidon varhaista tukea on kehitetty. Myös järjestöt saavat kohderyhmiltään arvostusta tarjoamastaan tuesta.

Tiedon ja tiedolla johtamisen merkitys hyte-työssä koetaan lisääntyneen. Ajantasaisen ja monipuolisen tiedon tarpeellisuus, sekä sen puutteellisuus, on ymmärretty osana vaikuttavuuden johtamista. Innovatiivisuus ja sitoutuneisuus näkyvät hyte-työn arjessa.

Hyvinvointialueen vuonna 2024 aloittama ilmiöpohjainen budjetointipilotti on mahdollistanut lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämisen monimuotoisena, toimialarajat ylittävänä yhteistyönä. Planetaarisen terveyden ja kestäväen hyvinvoinnin teemat saivat yhä enemmän huomiota hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teoissa vuonna 2024, kun hyvää yhteistyötä tehtiin mm. Lahden kaupungin kanssa Terveysmetsä -teemassa ja Luontoaskel terveyteen -ohjelman yhteistyönä.

Huolenaiheita hyte-työskentelyssä

Tiukka taloustilanne haastaa hyvinvointialueen, kuntien sekä järjestöjen toimintaa. Huolta ovat aiheuttaneet yksittäisten palvelujen väheneminen osasta kuntia ja kysymykset, kuinka tavoitetaan haavoittuvassa asemassa elävät, vaikutetaan asenteisiin ja lisätään hyvinvointitiedon ymmärrystä. Järjestöt ovat nostaneet huolenaiheiksi rahoituksen epävarmuuden, resurssien niukkuuden, yhteistyökäytäntöjen jatkuvuuden epävarmuuden ja yhteiskehittämisen pirstaleisuuden.

Nuorten hyvinvointi polarisoituu. Mielenterveyden, käyttäytymisen ja keskittymisen haasteet sekä näköalattomuus kuormittavat osaa nuorista. Kuormittaneet nuoret oireilevat monin eri tavoin. Ilmiö näkyy esim. päihteiden käyttönä, heikkoina ravitsemus- ja liikuntatottumuksina, nukkumisessa heikkona unena ja netin liiallisena käyttönä. Polarisoituminen näkyy myös päihteiden käytössä. Asukkaiden toimeentulon vaikeudet ovat lisääntyneet, taustalla ovat mm. vaikea työllisyystilanne ja yleinen hintojen nousu. Yleinen turvattomuus näyttäytyy yhteisenä huolenaiheena, samoin lasten ja varhaisnuorten pelaaminen ja sen rajoittamattomuus. Esiin ovat nousseet myös vanhempien osallistumattomuus ja vanhemmuuden haasteet. Näiden ilmiöiden keskellä säästöpainee ja kaventuvat (ja osittain myös vaikeasti saatavat) resurssit huolestuttavat palveluja ja toimintaa tarjoavia. Tarvelähtöisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä yhdenvertaisuuden toteutuminen aiheuttavat huolta. Palvelujen digitalisoitumista edistetään, mutta samanaikaisesti toivotaan huolehdittavan myös riittäviä kasvokkaisista asiakaskohtaamisista.

Kehittämiskohteita ja nostoja hyvinvointisuunnitelmaa 2025–2029 varten

- Monialaisen yhteistyön monipuolistaminen ja vahvistaminen, mm. työllisyyden hoito ja yritystoiminta huomioiden. Yhteistyön rakenteiden vahvistaminen niin, että erilaisten verkostojen määrä vähenee. Verkosto- ja hyvinvointijohtamisen kehittäminen edelleen.
- Arjen käytänteiden liittäminen hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyöprosesseihin, kehittämisen jatkaminen.
- Hyte-neuvotteluissa luotujen painopisteiden jalkauttamisen tehostaminen. Tavoitteista ja toimenpiteistä sopiminen.
- Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon hyödynnettävyyden vahvistaminen. Hyte-tiedolla johtamiseen tarvitaan kehittyneitä kansallisia ja alueellisia välineitä.
- Vaikuttavuuden arviointi.

Hyte-kärkien jatkuminen ennallaan nähdään tärkeänä ja pitkäjänteisen työn mahdollistajana ja onnistunut tavoitteiden määrittely mahdollistaa vaikuttavuuden tarkastelun. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tulee jatkua Päijät-Hämeessä näyttöön perustuvana, vaikuttavana, asukas- ja taloushyötyä tuottavana toimintana.

Eri menetelmin toteutetun **elintapaohjauksen** tulee olla kiinteä osa sote-keskusten toimintaa. Alkoholin **riskikäyttö** tulee tunnistaa yhä useammin ja sen vähentämiseen on oltava tarjolla vaikuttavia välineitä. **Eriarvoisuuden ja lapsiperheköyhyyden** vähentäminen ja **osallisuuden edistäminen** on yhteinen haasteemme.

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

